

สรุปข่าวรัฐสภา

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

การประชุมสภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ 17 (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่หนึ่ง)

วันพฤหัสบดีที่ 22 สิงหาคม 2567 เวลา 09.00 นาฬิกา ณ ห้องประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชั้น 2 อาคารรัฐสภา นายวันมูหะมัดนอร์ มะทา ประธานสภาผู้แทนราษฎร เป็นประธานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ 26 ปีที่ 2 ครั้งที่ 17 (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่หนึ่ง) โดยมี นายพิเชษฐ์ เชื้อเมืองพาน รองประธานสภาผู้แทนราษฎร คนที่สอง ผลัดเปลี่ยนทำหน้าที่ประธานการประชุม

ประธานฯ ได้อนุญาตให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ปรีกษาหารือในเรื่องต่าง ๆ ตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2562 ข้อ 24 เป็นเวลาพอสมควร และเมื่อครบองค์ประชุมแล้ว ประธานฯ ได้ดำเนินการประชุมตามระเบียบวาระการประชุม

(1) กระทู้ถาม

(ไม่มี)

ก่อนที่ที่ประชุมจะพิจารณาเรื่องตามระเบียบวาระ ประธานฯ ขอปรึกษาที่ประชุมเพื่อนำระเบียบวาระที่ (3) รับรองรายงานการประชุม ระเบียบวาระที่ (7) เรื่องอื่น ๆ และเรื่องตั้งกรรมาธิการแทนตำแหน่งที่ว่างลงซึ่งยังไม่บรรจุในระเบียบวาระขึ้นมาพิจารณาก่อนซึ่งที่ประชุมเห็นชอบ

(3) รับรองรายงานการประชุม

รับรองรายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ 26 ปีที่ 1 (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง)

ครั้งที่ 20 วันพฤหัสบดีที่ 22 กุมภาพันธ์ 2567

ครั้งที่ 21 วันพุธที่ 28 กุมภาพันธ์ 2567

ครั้งที่ 22 วันพฤหัสบดีที่ 29 กุมภาพันธ์ 2567

ครั้งที่ 23 วันพุธที่ 6 มีนาคม 2567

ที่ประชุมให้การรับรอง

(7) เรื่องอื่น ๆ

7.1 ตั้งกรรมาธิการสามัญในคณะกรรมการการต่างประเทศ แทนตำแหน่งที่ว่างลง
1 ตำแหน่ง เพราะลาออก (นายศิริวัฒน์ ขจรประศาสน์)

ด้วยนายพนตล ปัทมะ ประธานคณะกรรมการการต่างประเทศ ได้มีหนังสือแจ้งว่า ขอให้แต่งตั้งกรรมาธิการแทนตำแหน่งที่ว่าง เนื่องจากนายศิริวัฒน์ ขจรประศาสน์ สมาชิก

สภาผู้แทนราษฎรจังหวัดพิจิตร พรรคภูมิใจไทย ขอลาออกจากตำแหน่งกรรมการ จึงเป็นอันพ้นจากตำแหน่งกรรมการ ตามข้อบังคับการประชุมฯ ข้อ 108 (3) โดยที่ประชุมมีมติตั้ง นายพลพีร์ สุวรรณฉวี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดนครราชสีมา พรรคภูมิใจไทย เป็นกรรมการแทนตำแหน่งที่ว่างลง

จากนั้น เป็นเรื่องตั้งกรรมการสามัญแทนตำแหน่งที่ว่างลง ซึ่งยังไม่บรรจุในระเบียบวาระ ดังนี้

1. ตั้งกรรมการสามัญในคณะกรรมการกิจการสภาผู้แทนราษฎร แทนตำแหน่งที่ว่างลง 1 ตำแหน่ง เพราะลาออก (นายพลพีร์ สุวรรณฉวี)

ด้วยนายประเสริฐ บุญเรือง ประธานคณะกรรมการกิจการสภาผู้แทนราษฎร ได้มีหนังสือแจ้งว่า ขอให้แต่งตั้งกรรมการแทนตำแหน่งที่ว่าง เนื่องจากนายพลพีร์ สุวรรณฉวี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดนครราชสีมา พรรคภูมิใจไทย ลาออกจากตำแหน่งกรรมการ จึงเป็นอันพ้นจากตำแหน่งกรรมการ ตามข้อบังคับการประชุมฯ ข้อ 108 (3) โดยที่ประชุมมีมติตั้ง นายศิริวัฒน์ ขจรประศาสน์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดพิจิตร พรรคภูมิใจไทย เป็นกรรมการแทนตำแหน่งที่ว่างลง

2. ตั้งกรรมการสามัญในคณะกรรมการการต่างประเทศ แทนตำแหน่งที่ว่างลง 1 ตำแหน่ง เพราะลาออก (นายนพดล ปัทมะ)

ด้วยนายจุลพงษ์ อยู่เกษ รองประธานคณะกรรมการการต่างประเทศ คนที่หนึ่ง ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานคณะกรรมการ ได้มีหนังสือแจ้งว่า ขอให้แต่งตั้งกรรมการแทนตำแหน่งที่ว่าง เนื่องจากนายนพดล ปัทมะ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ พรรคเพื่อไทย ลาออกจากตำแหน่งกรรมการ จึงเป็นอันพ้นจากตำแหน่งกรรมการ ตามข้อบังคับการประชุมฯ ข้อ 108 (3) โดยที่ประชุมมีมติตั้ง นายธนธร โล่ห์สุนทร สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดลำปาง พรรคเพื่อไทย เป็นกรรมการแทนตำแหน่งที่ว่างลง

7.2 คณะกรรมการการที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ขอขยายระยะเวลาการพิจารณาศึกษาญัตติเรื่อง “ญัตติพิจารณาการศึกษาและจัดทำมาตรการป้องกัน แก้ไขพื้นที่ และเยียวยากรณีน้ำมันรั่วไหลทางทะเล” ออกไปอีก 90 วัน นับตั้งแต่วันที่ 28 สิงหาคม 2567

ด้วยประธานคณะกรรมการฯ ได้มีหนังสือแจ้งว่า คณะกรรมการฯ มีหลายประเด็นที่ต้องพิจารณาศึกษา โดยแต่ละประเด็นมีรายละเอียดและข้อกฎหมายที่แตกต่างกันซึ่งไม่สามารถพิจารณาศึกษาไปในคราวเดียวกันได้ จึงขอขยายระยะเวลาการพิจารณาการศึกษาออกไปอีก 90 วัน นับตั้งแต่วันที่ 28 สิงหาคม 2567 เพื่อประโยชน์ในการทำงานของคณะกรรมการฯ ซึ่งที่ประชุมเห็นชอบ

(2) เรื่องที่ประธานจะแจ้งต่อที่ประชุม

ประธานฯ แจ้งต่อที่ประชุมว่า การพิจารณาเรื่องที่ประธานจะแจ้งต่อที่ประชุมตามระเบียบวาระที่ 2 จำนวน 5 เรื่อง จะมีการปรับเปลี่ยนลำดับระเบียบวาระการประชุมที่จัดไว้เนื่องจากหน่วยงานต่าง ๆ ตัดภารกิจสำคัญ จึงได้มีหนังสือขอเลื่อนการเข้าชี้แจงต่อสภา ซึ่งข้อบังคับการประชุมฯ ข้อ 28 กำหนดให้ต้องดำเนินการพิจารณาตามลำดับระเบียบวาระการประชุมที่จัดไว้เว้นแต่ที่ประชุมลงมติเป็นอย่างอื่น ดังนั้น การพิจารณาระเบียบวาระที่ 2 ในวันนี้ ประธานฯ จึงขอปรึกษาที่ประชุมเพื่อขอปรับเปลี่ยนลำดับระเบียบวาระการประชุมที่จัดไว้ขึ้นมาพิจารณาก่อน จำนวน 2 เรื่อง ตามลำดับ คือ ระเบียบวาระที่ 2.2 รับทราบรายงานประจำปีเกี่ยวกับการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2562 ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 และระเบียบวาระที่ 2.3 รับทราบรายงานประจำปีเกี่ยวกับการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2562 ปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 ซึ่งที่ประชุมเห็นชอบ

2.2 รับทราบรายงานประจำปีเกี่ยวกับการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2562 ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564

เนื่องจากมีระเบียบวาระที่ 2.3 รับทราบรายงานประจำปีเกี่ยวกับการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2562 ปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 ซึ่งเป็นเรื่องทำนองเดียวกันที่กระทรวงมหาดไทยได้เสนอรายงานประจำปีเกี่ยวกับการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติการผังเมืองในแต่ละรอบปีงบประมาณซึ่งประธานฯ เห็นว่าสามารถรวมระเบียบวาระการประชุมเพื่อนำมาพิจารณาพร้อมกัน ตามข้อบังคับการประชุมฯ ข้อ 55 (2) ซึ่งที่ประชุมเห็นชอบ

ด้วยเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ได้มีหนังสือแจ้งว่า คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 11 มิถุนายน 2567 เห็นชอบรายงานประจำปีเกี่ยวกับการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2562 ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 และปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 ตามที่กระทรวงมหาดไทยเสนอและให้เสนอต่อสภาผู้แทนราษฎรเพื่อทราบ ตามมาตรา 10 วรรคสอง มาตรา 75 (7) แห่งพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2562

การจัดทำรายงานประจำปีเป็นการดำเนินการ ตามมาตรา 10 วรรคสอง ประกอบมาตรา 75 (7) แห่งพระราชบัญญัติการผังเมือง ซึ่งกำหนดไว้ว่า ให้กรมโยธาธิการและผังเมืองจัดทำรายงานประจำปีเกี่ยวกับการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ของปีงบประมาณที่ผ่านมาเสนอต่อคณะกรรมการนโยบายการผังเมืองแห่งชาติ เพื่อให้ความเห็นชอบภายใน 90 วัน นับแต่สิ้นปีงบประมาณ โดยอย่างน้อยต้องสรุปผลการดำเนินการวางและจัดทำผังเมือง ประกอบด้วย นโยบายระดับต่าง ๆ ผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ รวมทั้งปัญหาอุปสรรค และเมื่อคณะกรรมการนโยบายการผังเมืองแห่งชาติให้ความเห็นชอบแล้ว ให้เสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาเห็นชอบก่อนเสนอสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา และเผยแพร่ให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป

กรมโยธาธิการและผังเมือง ได้ดำเนินการจัดทำรายงานประจำปีเกี่ยวกับการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติการผังเมืองดังกล่าว และมีการดำเนินการตามลำดับขั้นตอน โดยรายงานประจำปีเกี่ยวกับการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2562 ของกรมโยธาธิการและผังเมือง ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 ประกอบด้วยเนื้อหา 5 ส่วน และปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 มีเนื้อหา 6 ส่วน โดยมีการเพิ่มเติมส่วนที่ 6 เป็นการดำเนินการเพื่อสนับสนุนภารกิจด้านการผังเมืองและการพัฒนาเมืองขึ้นมาอีกบทหนึ่ง ดังนี้

ส่วนที่ 1 สถานการณ์ด้านการผังเมืองของประเทศไทย ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 มีเนื้อหาประกอบด้วย 3 ส่วน ส่วนในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 มีเนื้อหา 4 ส่วน โดยมีเนื้อหาโดยสังเขป ดังนี้

สถานการณ์ด้านการผังเมืองที่กรมโยธาธิการและผังเมืองนำมาใช้ในการพิจารณาในการวางผังเมืองของประเทศไทยจะเป็นสถานการณ์ด้านยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี แผนปฏิรูปประเทศ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 และการประยุกต์ใช้โมเดลเศรษฐกิจ BCG หรือ โมเดลเศรษฐกิจสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน สถานการณ์การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ สถานการณ์โควิด-19 และการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยในปี 2565 มีสถานการณ์ที่เพิ่มเติมขึ้นคือ การพัฒนาที่ยั่งยืน หรือ SDG

ส่วนที่ 2 ผลการดำเนินการของคณะกรรมการตามพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2562 ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 และปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 ได้มีการดำเนินการจัดประชุมคณะกรรมการในชุดต่าง ๆ เพื่อให้ดำเนินการเป็นไปตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการตามที่พระราชบัญญัติกำหนด ดังนี้ การประชุมคณะกรรมการนโยบายการผังเมืองแห่งชาติ ปี 2564 มีการประชุม 1 ครั้ง ปี 2565 ประชุม 2 ครั้ง การประชุมคณะกรรมการการผังเมือง ปี 2564 มีการประชุม 4 ครั้ง ปี 2565 มีประชุม 9 ครั้ง การประชุมคณะกรรมการผังเมืองระดับจังหวัด ปี 2564 มีการประชุม 17 จังหวัด 21 ครั้ง ปี 2565 มีการประชุม 27 จังหวัด 28 ครั้ง การประชุมคณะกรรมการที่ปรึกษาผังเมืองรวม มีการประชุม 43 จังหวัด 57 ครั้ง ปี 2565 มีการประชุม 54 จังหวัด 83 ครั้ง

ผลการดำเนินการและผลสัมฤทธิ์ของการวางและจัดทำผังเมือง

1. ผังนโยบายระดับประเทศ ในปี 2564 ได้มีการดำเนินการในขั้นตอนที่ 2 เป็นการศึกษาวเคราะห์สถานการณ์และทิศทางการพัฒนา พร้อมทั้งวางและจัดทำร่างผังนโยบายระดับประเทศ และในปี 2565 ได้ดำเนินการในขั้นตอนที่ 3 คือการจัดทำแผนและแผนผังทางด้านกายภาพเพื่อการพัฒนาและการอนุรักษ์ของประเทศ ซึ่งในเรื่องของการจัดทำผังนโยบายในระดับประเทศนั้น มีแผนที่จะดำเนินการต่อเนื่องไปและจะประกาศใช้โดยผ่านคณะกรรมการนโยบายการผังเมืองแห่งชาติ ภายในปี 2568

2. ผังนโยบายระดับภาค มีทั้งสิ้น 6 ภาค โดยในปี 2564 ได้ดำเนินการในขั้นตอนที่ 2 เป็นการศึกษาวเคราะห์สถานการณ์และทิศทางการพัฒนา พร้อมทั้งวางและจัดทำร่างผังนโยบายระดับ

ภาค กรุงเทพมหานครและปริมณฑล และดำเนินการในขั้นตอนที่ 3 คือ จัดทำแผนผังรายสาขา นโยบาย และมาตรการต่าง ๆ ส่วนในปี 2565 ได้ดำเนินการในขั้นตอนที่ 2 3 และ 5 มีการประชุมรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับร่างผังนโยบายระดับภาคในภาคตะวันออก ภาคกลาง ภาคใต้ และภาคเหนือ ทั้งนี้ ผังนโยบายระดับภาคทั้ง 6 ภาค ได้มีการดำเนินการคู่ขนานไปกับผังนโยบายระดับประเทศและมีแผนที่จะนำเข้าสู่การพิจารณาของคณะกรรมการนโยบายการผังเมืองแห่งชาติ ในช่วงปี 2568 - ปี 2569 ตามลำดับ

3. ผังนโยบายระดับจังหวัด โดยในปี 2564 ได้ดำเนินการในขั้นตอนที่ 1 เป็นการประชุมชี้แจงการวางและจัดทำผังนโยบายระดับจังหวัด พร้อมรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา ศักยภาพ โอกาสและทิศทางการพัฒนาของแต่ละจังหวัด ส่วนในปี 2565 ได้ดำเนินการในขั้นตอนที่ 2 มีการศึกษาวิเคราะห์สถานการณ์และทิศทางการพัฒนา พร้อมทั้งวางและจัดทำผังนโยบายระดับจังหวัด โดยมีการนำร่องใน 4 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดสมุทรปราการ จังหวัดนนทบุรี จังหวัดภูเก็ต และจังหวัดสมุทรสงคราม และจะดำเนินการให้ครบทั่วทั้งประเทศในปี 2568 - ปี 2573

ส่วนที่ 3 ผลการดำเนินงานและผลสัมฤทธิ์ของการวางและจัดทำผังเมือง แบ่งออกเป็น ผังการใช้ประโยชน์ที่ดิน ซึ่งแบ่งออกเป็นผังเมืองรวมและผังเมืองเฉพาะ สำหรับผังเมืองรวมนั้น ผลการดำเนินการในปี 2564 มีจำนวน 620 ผัง ประกาศใช้บังคับแล้ว 326 ผัง อยู่ระหว่างดำเนินการ 294 ครั้ง ส่วนในปี 2565 มีจำนวน 653 ผัง ประกาศใช้บังคับแล้ว 327 ผัง และอยู่ระหว่างดำเนินการ 326 ผัง ทั้งนี้ ในปี 2566 มีจำนวนเพิ่มขึ้นอีก คือ 680 ผัง ประกาศใช้บังคับแล้ว 341 ผัง สำหรับผังเมืองเฉพาะ ผลการดำเนินการในปี 2564 มีการประสานงานกับท้องถิ่นเพื่อเสนอแนะแนวทางการจัดทำผังเมืองเฉพาะ จำนวน 4 ผัง ได้แก่ ผังเมืองเฉพาะเมืองเก่า จังหวัดสุรินทร์ ผังเมืองเฉพาะเมืองเก่า จังหวัดพิษณุโลก ผังเมืองเฉพาะชุมชนปากน้ำประแส จังหวัดระยอง และผังเมืองเฉพาะชุมชนเมืองเก่า จังหวัดจันทบุรี ในปี 2565 มีการนำเสนอข้อมูลต่อสภาท้องถิ่น จำนวน 5 ผัง โดยเป็นการเพิ่มจำนวนผังเมืองเฉพาะเมืองตะกั่วป่า จังหวัดพังงา เพิ่มเข้ามาอีก 1 ผัง สำหรับเรื่องของการประเมินผลการเปลี่ยนแปลงสภาพการณ์และสิ่งแวดล้อมการใช้บังคับผังเมืองรวมนั้น แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การติดตามสภาพการณ์และสิ่งแวดล้อมผังเมืองรวมที่เปลี่ยนแปลงไป โดยในปี 2564 ได้ดำเนินการแล้วเสร็จร้อยละ 100 จำนวน 60 ผัง ในปี 2565 ดำเนินการเพิ่มขึ้นอีก 56 ผัง ตามอายุของผังที่เข้าสู่การติดตามสภาพการณ์ 2) การประเมินผลผังเมืองรวม มีผังเมืองรวมที่ดำเนินการประเมินผลผังในปี 2564 จำนวน 43 ผัง ดำเนินการแล้วเสร็จ 19 ผัง อยู่ระหว่างการดำเนินการ 24 ผัง ในปี 2565 มีผังเมืองรวมที่ดำเนินการ 39 ผัง ดำเนินการแล้วเสร็จ 20 ผัง

ส่วนที่ 4 การพัฒนาเมือง โดยในปี 2564 จะปรากฏในส่วนที่ 5 ของปี 2565 ควบคู่กันไป ซึ่งการพัฒนาเมืองประกอบด้วย 2 ส่วน คือ การพัฒนาเมืองด้วยการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่ ซึ่งในปี 2564 ได้มีการจัดรูปที่ดินในพื้นที่ 49 จังหวัด ดำเนินการโครงการแล้ว 58 โครงการ ในปี 2565 ได้จัดรูปที่ดินเพิ่มขึ้นใน 53 จังหวัด ดำเนินการแล้ว 66 โครงการ ในการดำเนินการโครงการยังมีกองทุน

จัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่ ซึ่งจัดตั้งขึ้นตามมาตรา 75 แห่งพระราชบัญญัติจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่ ปี 2547 โดยปี 2564 มีผลการดำเนินงาน 2 โครงการและปี 2565 มี 6 โครงการ ในส่วนของโครงการ ออกแบบและวางผังพื้นที่เฉพาะนั้น ในปี 2564 มีการศึกษาออกแบบวางผังพื้นที่เฉพาะ 16 ผัง มีผลสัมฤทธิ์ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานต่าง ๆ ได้นำโครงการไปขอรับการจัดสรร งบประมาณ 7 โครงการ ในปี 2565 มีการศึกษาออกแบบวางผังพื้นที่เฉพาะ 11 ผัง มีการนำผังไปปฏิบัติ โดยได้รับการจัดสรรงบประมาณ 2 โครงการ

ส่วนที่ 5 การดำเนินการอื่น ๆ ตามพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2562 ซึ่งตรงกับ ส่วนที่ 4 ของรายงานปี 2565 โดยการดำเนินการในปี 2564 ได้มีการแต่งตั้งคณะทำงานจัดทำ ร่างธรรมนูญว่าด้วยการผังเมือง ซึ่งการจัดทำร่างธรรมนูญดังกล่าว ในปี 2565 คณะทำงานจัดทำร่าง ได้จัดทำร่างแล้วเสร็จและเสนอต่อคณะกรรมการนโยบายการผังเมืองแห่งชาติและคณะรัฐมนตรี โดยต่อมาในปี 2566 ได้ประกาศใช้ในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 17 มีนาคม 2566 นอกจากนี้ ยังมี การจัดทำอนุบัญญัติตามพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2562 มีการจัดทำจำนวนทั้งสิ้น 15 ฉบับ โดยปี 2564 จัดทำและประกาศบังคับใช้แล้ว 3 ฉบับ ปี 2565 จัดทำและประกาศบังคับใช้แล้ว 8 ฉบับ ปัจจุบันมีการประกาศอนุบัญญัติที่มีผลบังคับใช้แล้วอีก 14 ฉบับ เหลืออีก 1 ฉบับ เท่านั้น ที่อยู่ระหว่างการพิจารณาของคณะกรรมการร่างกฎหมายของกระทรวงมหาดไทยซึ่งจะได้รอประกาศใน ราชกิจจานุเบกษาต่อไป

การดำเนินการเพื่อสนับสนุนภารกิจด้านการผังเมืองและการพัฒนาเมือง ในปี 2564 มีงานสำรวจพื้นที่เพื่อจัดทำแผนที่และข้อมูลในโครงการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่ด้วยอากาศยาน ไร้คนขับหรือโดรน มีผลดำเนินงานใน 3 พื้นที่ และมีการจัดทำแอปพลิเคชันเพื่อให้ประชาชนใช้ในการ ตรวจสอบการใช้ประโยชน์ที่ดินโดยไม่ต้องมาขอรับข้อมูลที่ทำการ ส่วนในปี 2565 ข้อมูลดังกล่าวนี้ จะปรากฏในส่วนที่ 6 สำหรับในปี 2565 ได้มีการดำเนินการจัดทำผังน้ำ โดยกรมโยธาธิการและผังเมือง ใช้ผลการศึกษาจากโครงการวางผังการระบายน้ำจังหวัดในลุ่มน้ำมาใช้ประกอบการวางและจัดทำ แผนผังแสดงผังน้ำในการวางผังเมืองทุกระดับ โดยปรับปรุงข้อมูลและขอบเขตลุ่มน้ำจาก 25 ลุ่มน้ำ เป็น 22 ลุ่มน้ำ เพื่อใช้บูรณาการในการจัดทำงานด้านผังเมืองต่อไป ส่วนในปี 2565 มีการเพิ่มเติม ในส่วนที่ 6 คือ การดำเนินการเพื่อสนับสนุนภารกิจด้านการผังเมืองและการพัฒนาเมือง ได้แก่ งานสำรวจพื้นที่เพื่อจัดทำแผนที่และข้อมูลทางกายภาพของพื้นที่เพื่อพัฒนา โดยใช้โดรน งานสำรวจ ปักหมุดแนวถนนโครงการตามแผนผังแสดงเส้นทางคมนาคมและการขนส่ง และการจัดทำแอปพลิเคชัน ซึ่งมีการพัฒนาขึ้นในปี 2565 อีกเพิ่มเติม สำหรับการพัฒนาศูนย์ข้อมูลและเผยแพร่องค์ความรู้ ด้านการผังเมืองเพื่อสนับสนุนภารกิจด้านการผังเมืองและการพัฒนาเมือง โดยมีการฝึกอบรมและสัมมนา เพื่อให้เจ้าหน้าที่การวางผังในทุกองค์กร ทั้งท้องถิ่นและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีความรู้เกี่ยวกับการวาง และจัดทำผังเมืองในทุกระดับ มีการดำเนินการประชาสัมพันธ์ภารกิจและงานด้านผังเมืองในรูปแบบ ต่าง ๆ ในสื่อทุกรูปแบบ

สมาชิกฯ อภิปรายแสดงความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ และข้อสังเกตในประเด็นต่าง ๆ อาทิ ในส่วนของผังเมืองรวมในปัจจุบันยังคงมีปัญหาอยู่ในระดับหนึ่ง เนื่องจากผังเมืองที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีจำนวนน้อยมาก คือ 8 ผัง จากจำนวน 326 ผัง คิดเป็นเพียงร้อยละ 1 เท่านั้น และส่วนใหญ่เป็นการดำเนินการที่ล่าช้ากว่าสัญญา และในส่วนของผังเมืองเฉพาะที่มอบหมายให้ท้องถิ่นดำเนินการมีการดำเนินการน้อยมาก และยังไม่แล้วเสร็จ ทำให้กรมโยธาธิการและผังเมืองจำเป็นต้องดำเนินการแทนเพื่อเป็นต้นแบบให้ท้องถิ่น อย่างไรก็ตาม ผังดังกล่าวมีการนำไปใช้งานไม่มากนัก และควรผลักดันให้ท้องถิ่นเป็นฝ่ายดำเนินการให้มากขึ้น จึงเสนอให้ผลักดันให้ประชาชนมีส่วนร่วมตั้งแต่วินิจฉัยก่อนที่จะมีการจัดทำผังเมืองรวมเพื่อให้ตอบโจทย์ตามความต้องการของพี่น้องประชาชน รวมทั้งกระจายอำนาจ งบประมาณ ทรัพยากรต่าง ๆ และเทคโนโลยี ออกไปให้ท้องถิ่นมีความเข้มแข็งมากยิ่งขึ้น ตลอดจนเพิ่มแรงจูงใจให้ท้องถิ่นจัดทำผังเมืองเฉพาะ โดยทำให้ท้องถิ่นมองเห็นโอกาสในการพัฒนาและจัดเก็บรายได้เพื่อนำมาพัฒนาท้องถิ่นและดึงดูดนักลงทุนมาในพื้นที่มากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ การขยายของเมืองและการลดลงของพื้นที่ทางการเกษตรไม่สอดคล้องกับการจัดทำผังเมือง สะท้อนให้เห็นว่าขั้นตอนการจัดทำผังเมืองขาดการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนอย่างชัดเจน ตลอดจนควรประชุมและทำความเข้าใจร่วมกับหน่วยงานในท้องถิ่นเพื่อทำผังเมืองของจังหวัด รวมทั้งรับฟังความคิดเห็นของหน่วยงานในพื้นที่และประชาชนเพื่อให้สามารถจัดทำผังเมืองได้สอดคล้องกับความต้องการและวิถีชีวิตของในแต่ละท้องที่ สำหรับประเด็นด้านการดำเนินการสนับสนุนการศึกษาด้านการผังเมืองและการพัฒนาเมือง แต่ทุกวันนี้ในหลายพื้นที่ยังประสบปัญหาด้านอุทกภัย โดยเฉพาะในพื้นที่เขตเมือง สะท้อนให้เห็นว่าการจัดทำผังเมืองในปัจจุบันไม่ทันต่อการเติบโตของเมือง จึงขอฝากให้หน่วยงานสร้างศักยภาพให้ชุมชนเตรียมรับมือและปรับตัวเข้ากับภัยพิบัติเนื่องจากผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศที่จะเกิดขึ้นอย่างรุนแรง และทำให้อัตราการเสียหายต่อชีวิต และทรัพย์สินของประชาชนอย่างรุนแรงมากขึ้นตามลำดับ

ที่ประชุมรับทราบ

(4) เรื่องที่คณะกรรมการพิจารณาเสร็จแล้ว

4.1 รายงานผลการพิจารณาการศึกษา เรื่อง การศึกษาและหาแนวทางแก้ไขปัญหาผู้หนีภัยการสู้รบในประเทศเมียนมา ซึ่งคณะกรรมการความมั่นคงแห่งรัฐ กิจการชายแดนไทย ยุทธศาสตร์ชาติและการปฏิรูปประเทศ พิจารณาเสร็จแล้ว (ค้างมาจากการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ 26 ปีที่ 2 ครั้งที่ 2 (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่หนึ่ง) วันพฤหัสบดีที่ 4 กรกฎาคม 2567)

นายรังสิมันต์ โรม ประธานคณะกรรมการความมั่นคงแห่งรัฐ กิจการชายแดนไทย ยุทธศาสตร์ชาติและการปฏิรูปประเทศ นายสุธรรม แสงประทุม รองประธานคณะกรรมการความมั่นคงแห่งรัฐ กิจการชายแดนไทย ยุทธศาสตร์ชาติและการปฏิรูปประเทศ คนที่สอง และประธานคณะอนุกรรมการพิจารณาการศึกษาและหาแนวทางแก้ไขปัญหาผู้หนีภัย

การสู้รบในประเทศเมียนมา นายคิวงค์ สุขทวี เลขานุการคณะกรรมการพิจารณาศึกษา และหาแนวทางแก้ไขปัญหาผู้หนีภัยการสู้รบในประเทศเมียนมา และนางสาวฐานิดา ปิยโชติ ที่ปรึกษาประจำคณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษาและหาแนวทางแก้ไขปัญหาผู้หนีภัยการสู้รบ ในประเทศเมียนมา นำเสนอรายงานต่อที่ประชุมว่า ตามที่ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ 26 ปีที่ 1 ครั้งที่ 8 (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง) เมื่อวันที่ 17 มกราคม 2567 และครั้งที่ 9 (สมัยสามัญ ประจำปีครั้งที่สอง) เมื่อวันที่ 18 มกราคม 2567 ที่ประชุมได้พิจารณาอนุมัติ ดังนี้

1. อนุมัติ เรื่อง ขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาศึกษาและหาแนวทางแก้ไขปัญหาคณะผู้ลี้ภัยจากการสู้รบในพื้นที่พักพิงชั่วคราว 9 แห่ง ในประเทศไทยและผู้หนีภัยจากการสู้รบตามแนวชายแดนไทย - พม่า (นายมานพ ศิริภูวดล และนางสาวธิษะณา ชุณหะวัณ เป็นผู้เสนอ)

2. อนุมัติ เรื่อง ขอให้สภาผู้แทนราษฎรพิจารณาตั้งคณะกรรมการวิสามัญเพื่อศึกษาและหาแนวทางการบริหารจัดการ รวมถึงการแก้ไขปัญหาผู้หนีภัยความไม่สงบชาวเมียนมา (ผกสม.) (นายกัณวีร์ สืบแสง เป็นผู้เสนอ)

3. อนุมัติ เรื่อง ขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมการวิสามัญเพื่อพิจารณาและศึกษาหาแนวทางแก้ไขปัญหาผู้หนีภัยจากการสู้รบตามแนวชายแดนไทย - เมียนมา (นางสาวสรสันทน์ อรรถนพพร เป็นผู้เสนอ)

และที่ประชุมได้มีมติให้ส่งคณะกรรมการความมั่นคงแห่งรัฐ กิจการชายแดนไทย ยุทธศาสตร์ชาติและการปฏิรูปประเทศ พิจารณาตามข้อบังคับการประชุมฯ ข้อ ๙๐ โดยกำหนดระยะเวลาพิจารณาศึกษา 90 วัน และต่อมาในคราวประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ 26 ปีที่ 1 ครั้งที่ 31 (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง) เมื่อวันที่ 28 มีนาคม 2567 ที่ประชุมได้มีมติขยายเวลาพิจารณาออกไปอีก 30 วัน ตามข้อบังคับการประชุมฯ ข้อ 106 รวมเป็น 120 วัน ซึ่งในการพิจารณาศึกษาและการดำเนินการตามมติดังกล่าว คณะกรรมการได้มีการตั้งคณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษาและหาแนวทางแก้ไขปัญหาผู้หนีภัยการสู้รบในประเทศเมียนมาเพื่อพิจารณาศึกษาเรื่องดังกล่าว โดยมี นายสุธรรม แสงประทุม รองประธานคณะกรรมการคนที่สอง เป็นประธานคณะอนุกรรมการ รวมทั้งมีคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความเข้าใจ และประสบการณ์ในเรื่องดังกล่าว ร่วมเป็นคณะอนุกรรมการ คณะที่ปรึกษา คณะอนุกรรมการ และคณะทำงานเพื่อพิจารณาศึกษาข้อมูลและจัดทำรายงาน โดยเมื่อคณะอนุกรรมการจัดทำรายงานแล้วเสร็จ ได้นำเสนอรายงานต่อคณะกรรมการและมีมติเห็นชอบรายงานดังกล่าว และให้เสนอรายงานต่อสภาผู้แทนราษฎรเพื่อพิจารณา

สถานการณ์การอพยพลี้ภัยและการหนีภัยการสู้รบตามแนวชายแดนไทย - เมียนมา ภายหลังการรัฐประหารในเมียนมา เมื่อวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2564 การปะทะกันระหว่างกลุ่มเคลื่อนไหวต่อต้านรัฐบาลทหารเมียนมากับกองทัพเมียนมา เกิดการปราบปรามกลุ่มต่อต้านด้วยความรุนแรงทำให้

เกิดการบาดเจ็บ บางส่วนถูกจับกุมคุมขัง และยังมีผู้เสียชีวิตจำนวนมาก บางส่วนเคลื่อนไหวนไหวต่อต้านด้วยอาวุธ รวมถึงกองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์หลายกลุ่มได้ออกมาประกาศที่จะยื่นเคียงข้างประชาชนและร่วมมือต่อต้านรัฐบาลทหาร ปลายปี 2566 สถานการณ์ความไม่สงบมีความรุนแรงมากขึ้นใน 7 ภูมิภาคพันธุ์ และ 3 เขตปกครองของเมียนมา ได้แก่ ในรัฐฉานตอนเหนือ รัฐยะไข่ รัฐชิน รัฐกะยา รัฐกะเหรี่ยง ภาคสะกาย ภาคมะกเว ภาคตะนาวศรี ภาคพะโค และภาคมัณฑะเลย์ เป็นการโจมตีกันทางอากาศ 900 ครั้ง มีการบินลำแค้นเข้ามายังฝั่งประเทศไทยหลายครั้ง มีการปะทะกันด้วยกำลังอาวุธ 4,465 ครั้ง รวมถึงมีกระสุนมาตกในฝั่งประเทศไทยหลายครั้ง และมีผู้เสียชีวิตที่ได้รับการยืนยัน 1,565 คนและถูกจับกุม 8,833 คน จากรายงานของหน่วยงานสหประชาชาติ ประเมินจำนวนผู้พลัดถิ่นภายในประเทศเมียนมาทั้งหมด 2.03 ล้านคน เป็นผู้พลัดถิ่นภายในที่ในพื้นที่ชายแดนที่ติดต่อกับชายแดนไทย 461,600 คน โดยรัฐกะเหรี่ยงที่ติดต่อกับจังหวัดแม่ฮ่องสอน ตาก และกาญจนบุรี 121,800 คน มากที่สุด คือ รัฐกะยา ติดต่อกับจังหวัดแม่ฮ่องสอน จำนวน 100,000 คน อำเภอตะนาวศรี ติดต่อกับจังหวัดกาญจนบุรี ราชบุรี เพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์ ชุมพร และระนอง 90,000 คน รัฐฉานตอนใต้ ติดต่อกับจังหวัดเชียงราย เชียงใหม่ และแม่ฮ่องสอน 70,400 คน และรัฐมอญ ติดกับจังหวัดกาญจนบุรี 49,400 คน ทั้งนี้ กลุ่มผู้หนีภัยจากสถานการณ์ความไม่สงบภายในประเทศเมียนมาที่เข้ามาในประเทศไทยแล้วมี 5 กลุ่ม ได้แก่ 1. กลุ่มผู้หนีภัยการสู้รบจากเมียนมาที่เข้ามาตั้งแต่ปี 2527 อยู่อาศัยภายในพื้นที่พักพิงชั่วคราว 9 แห่ง ใน 4 จังหวัด ได้แก่ ตาก แม่ฮ่องสอน กาญจนบุรี และราชบุรี ประมาณ 80,000 คน 2. กลุ่มผู้หนีภัยความไม่สงบชาวเมียนมา ส่วนใหญ่อยู่ในพื้นที่แนวชายแดนเมื่อเกิดการสู้รบขึ้นจึงหลบหนีเข้ามาในประเทศไทยและกลับออกไปภายหลังสถานการณ์สงบในปี 2566 ประมาณ 51,280 คน 3. กลุ่มผู้หนีภัยความไม่สงบชาวเมียนมา ซึ่งเดินทางเข้ามาด้วยเหตุผลทางการเมืองและอาศัยอยู่นอกพื้นที่ที่รัฐจัดให้ มีจำนวนที่ขอความช่วยเหลือจากภาคประชาสังคม ประมาณ 30,000 – 40,000 คน 4. กลุ่มผู้หนีภัยความไม่สงบชาวเมียนมาด้วยเหตุผลสภาพเงื่อนไขทางเศรษฐกิจ อยู่ภายใต้การบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวของกระทรวงแรงงาน รวมแรงงานสัญชาติเมียนมาทั้งหมดประมาณ 2.4 ล้านคน 5. กลุ่มล่าสุดที่เป็นกลุ่มผู้หนีภัยจากการบังคับเกณฑ์ทหาร ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มนักเรียน นักศึกษา และคนทำงานรุ่นใหม่ในเมียนมาที่มีทักษะวิชาชีพ เป็นชนชั้นกลาง โดยปัจจุบันยังไม่ทราบจำนวนที่แน่ชัด

สำหรับกลุ่มที่มีแนวโน้มจะเข้ามาในประเทศไทยในอนาคต มีจำนวน 3 กลุ่ม คือ 1. กลุ่มผู้พลัดถิ่นภายในประเทศเมียนมา จำนวนมากกว่า 2.8 ล้านคน ประมาณ 700,000 คน ที่อยู่ตามแนวชายแดน 2. กลุ่มผู้หนีภัยจากการบังคับเกณฑ์ทหาร ซึ่งเป็นนักเรียน นักศึกษา คนรุ่นใหม่วัยทำงานมีทักษะวิชาชีพ เป็นหมอ พยาบาล ครู ผู้ประกอบอิสระ ฯลฯ คาดว่ามีจำนวนที่ได้รับผลกระทบประมาณ 14 ล้านคน และ 3. กลุ่มที่ไม่ได้สัญชาติในประเทศต้นทาง เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่ได้ต่อสู้กับรัฐบาลเมียนมาอย่างยาวนาน หรือถูกรัฐบาลเมียนมาปฏิเสธการเป็นพลเมือง กลุ่มคนสัญชาติอื่น ๆ ที่ถูกหลอกเข้ามาแสวงหาประโยชน์จากธุรกิจนอกกฎหมาย ขบวนการหลอกลวง การพนัน

ออนไลน์ และอาชญากรรมข้ามชาติในพื้นที่ชายแดน และเสี่ยงที่จะตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ที่มีแนวโน้มมากขึ้นเรื่อย ในส่วนของแนวทางการบริหารจัดการในปัจจุบัน ประกอบด้วย 1. พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 ซึ่งได้ใช้มากกว่า 40 ปี 2. พระราชกำหนดการบริหารจัดการการทำงานคนต่างด้าว พ.ศ. 2560 แก้ไขปรับปรุงในปี พ.ศ. 2561 3. พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำทำให้บุคคลสูญหาย พ.ศ. 2565 4. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการคัดกรองคนต่างด้าวที่เข้ามาในราชอาณาจักรและไม่สามารถเดินทางกลับประเทศอันเป็นภูมิลำเนาได้ พ.ศ. 2562 5. แนวทางปฏิบัติในการบริหารจัดการกรณีชาวเมียนมาเดินทางเข้ามาในประเทศไทยตามแนวชายแดนอันเนื่องมาจากการได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ความไม่สงบในเมียนมาของสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ 6. การทำบันทึกความเข้าใจด้านการจ้างแรงงานระหว่างรัฐ (MOU) กับประเทศเพื่อนบ้านทั้ง 3 ประเทศคือเมียนมา ลาว และกัมพูชา ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาถึงข้อท้าทายในมิติด้านเศรษฐกิจ แรงงาน และแนวโน้มการลดลงของประชากรของไทยพบว่า ประเทศไทยยังคงต้องการแรงงานจำนวนมากในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ จากข้อมูลของกรมการจัดหางาน ณ วันที่ 30 มกราคม 2567 เรามีรายงานต่างด้าว 4 สัญชาติประกอบด้วย เมียนมา กัมพูชา ลาว และเวียดนาม 3,400,000 คน ถือว่าเป็นประเทศที่มีการพึ่งพาแรงงานต่างด้าวอยู่ในระดับสูง อันดับที่ 17 ของโลก และอันดับ 1 ในประเทศกลุ่มอาเซียน ภาคธุรกิจที่มีการพึ่งพาแรงงานต่างด้าวสูงเป็นบริษัทที่มีใช้แรงงานเข้มข้น เป็นวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมมีสัดส่วนร้อยละ 95 และจ้างงานมากกว่าร้อยละ 50 ของภาคธุรกิจทั้งหมด ส่วนใหญ่อยู่ใน 4 อุตสาหกรรมหลัก ประกอบด้วย ภาคเกษตรกรรม ป่าไม้ และประมง ภาคการก่อสร้าง ภาคการผลิตและภาคการบริการ นอกจากนี้ ประเทศไทยยังเป็นประเทศแรกในเอเชียที่จะเปลี่ยนผ่านจากสังคมสูงวัยขั้นสมบูรณ์ไปสู่สังคมสูงวัยขั้นสุดยอดภายในปี 2572 และคาดการณ์ว่าภายในไม่เกิน 60 ปีข้างหน้าประชากรไทยจะลดลงเหลือ 33 ล้านคน และวัยแรงงานจะเหลือเพียง 14 ล้านคน ดังนั้น การแก้ไขปัญหากลุ่มผู้อพยพหนีภัยชาวเมียนมาในประเทศไทยอย่างยั่งยืนจะเป็นแนวทางที่สำคัญที่จะทำให้ประเทศไทยสามารถวางแผนและดำเนินนโยบายเพื่อรองรับกับการลดลงของประชากรไทยได้ในอนาคตท่ามกลางความท้าทายมิติความมั่นคงแห่งชาติและความมั่นคงของมนุษย์

ข้อสังเกตของคณะกรรมการสิทธิการต่อแนวทางแก้ไขปัญหาผู้หนีภัยการสู้รบในประเทศเมียนมา ได้แก่ 1. สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ ร่วมกับกระทรวงมหาดไทยเสนอให้คณะรัฐมนตรีใช้อำนาจตามมาตรา 17 ของพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 อนุญาตให้อยู่อาศัยและทำงานได้เป็นการชั่วคราวตามที่เงื่อนไขกำหนดบนพื้นฐานหลักการมนุษยธรรม ความต้องการทางด้านเศรษฐกิจและประชากรของสังคมไทย 2. การจัดการความช่วยเหลือทางมนุษยธรรม การพัฒนาเศรษฐกิจและความมั่นคงในพื้นที่ชายแดน โดยสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ ร่วมกับกระทรวงมหาดไทย บูรณาการการจัดการคนต่างด้าวที่หนีภัยเข้ามาในประเทศไทยกลุ่มต่าง ๆ ดำเนินการคัดกรองและจัดทำทะเบียนประวัติผู้ลี้ภัยทุกคน เปิดจุดผ่อนปรนเพื่อให้ความช่วยเหลือทางมนุษยธรรม สนับสนุนเศรษฐกิจในพื้นที่ชายแดน และกระทรวงมหาดไทย ปรับปรุงโครงสร้างและการมีส่วนร่วมภายในศูนย์สั่งการ

ชายแดนในระดับชาติและจังหวัด เพิ่มผู้แทนองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน ประชาชน และหน่วยงานมนุษยธรรม รวมทั้งให้กระทรวงการต่างประเทศพิจารณาทบทวนแนวทางการอนุญาตให้ผู้เข้ามาในประเทศด้วยเหตุผลทางมนุษยธรรมเพื่อลดอิทธิพลของกลุ่มอาชญากรรมข้ามชาติ

3. การดำเนินนโยบายเชิงรุกในการสร้างความร่วมมือข้ามชายแดนเพื่อความมั่นคงแห่งชาติและความมั่นคงของมนุษย์ โดยพิจารณาจัดตั้งกลไกความร่วมมือระหว่างสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงแรงงาน กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงกลาโหม กองทัพไทยกองทัพบก ในการบริการจัดการชายแดนและผู้หนีภัยความไม่สงบภายในประเทศเมียนมาเข้ามาในประเทศไทย ทั้งระบบ และพิจารณาเพิ่มบทบาทของไทยในการสร้างเสถียรภาพในรัฐฉานตอนใต้ รัฐคะเร็นตี รัฐกะเหรี่ยง และรัฐมอญ โดยการมีส่วนร่วมหลายกลุ่ม รวมถึงจัดตั้งกลไกความร่วมมือระหว่างชุมชนชายแดนขึ้นมาเพิ่มเติม รวมทั้งพิจารณาปรับปรุงแนวทางปฏิบัติในการบริหารจัดการกรณีบุคคลชาวเมียนมาเดินทางเข้าไทยตามแนวชายแดนอันเนื่องมาจากการได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ความไม่สงบในเมียนมาของสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ

4. ปรับปรุงโครงสร้างหน่วยงานขึ้นเพื่อรับผิดชอบการบริหารจัดการคนเข้าเมือง งานทะเบียนราษฎรและสัญชาติ รวมถึงการวางแผนและนโยบายทางด้านประชากรทั้งระบบ

5. ประสานงานจัดตั้งกลไกความร่วมมือระหว่างประเทศในการแบ่งปันความรับผิดชอบร่วมกันระหว่างรัฐ

สมาชิกฯ อภิปรายแสดงความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ และข้อสังเกตในประเด็นต่าง ๆ อาทิ รายงานฉบับนี้มีกฎหมายหลายฉบับที่มีความเกี่ยวเนื่องเชื่อมโยงกับการแก้ไขปัญหาผู้ลี้ภัยจากประเทศเมียนมา อย่างไรก็ตาม การแก้ไขปัญหาของภาครัฐยังคงไม่ได้ผล สภาฯ จึงต้องมีการพิจารณาแนวทางแก้ไขเรื่องดังกล่าว อันมาจากสาเหตุสำคัญคือแนวคิดพื้นฐานและทัศนคติของคนในประเทศไทย ซึ่งสะท้อนไปถึงการปฏิบัติของหน่วยงานรัฐและรัฐบาลไทยเช่นกัน ซึ่งยังไม่เห็นการเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาจากต้นทางซึ่งก็คือประเทศเมียนมา แต่ก็เข้าใจได้ว่าอาจจะนอกเหนือจากวัตถุประสงค์ หรือขอบเขตอำนาจของกรมการ จึงขอเสนอแนวทางแก้ไขปัญหา 6 ข้อ ดังนี้

1. ดำเนินความสัมพันธ์กับรัฐเมียนมาบริเวณพื้นที่ใจกลางประเทศ คือ ย่างกุ้ง เนปิดอว์ โดยเน้นความสัมพันธ์กับรัฐบาลทหารเหมือนเดิม
2. ดำเนินความสัมพันธ์กับรัฐเมียนมาบริเวณพื้นที่ชายแดน โดยเพิ่มการติดต่อกับกองกำลังชาติพันธุ์และรัฐบาลฝ่ายประชาธิปไตย
3. ติดต่อยุติธรรมกับประเทศมหาอำนาจระดับโลก เช่น จีน อินเดีย ญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา และสหภาพยุโรป เป็นต้น
4. กระชับความร่วมมือกับประเทศในอาเซียน
5. กำหนดพื้นที่ป้องกันอธิปไตยแห่งรัฐไทยในประเทศไทย โดยวางกำลังทหารตามแนวชายแดนอย่างเหมาะสม เพื่อป้องกันอธิปไตยและการล้ำเส้นเขตแดน
6. กำหนดอาณาบริเวณที่อยู่นอกประเทศไทย เพื่อวางบทบาทและแนวทางการปกป้องประเทศไทยล่วงหน้า รวมทั้งป้องกันการไหลบ่าของผู้อพยพแทนที่จะมีเพียงแผนตั้งรับอย่างเช่นในปัจจุบัน

สำหรับประเด็นเรื่องแรงงานข้ามชาติ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ แม้จะกระจายในหลายพื้นที่และหลายอุตสาหกรรมในประเทศไทย แต่ที่ผ่านมาการขึ้นทะเบียนแรงงานข้ามชาติมักจะเต็มไปด้วยปัญหา เนื่องจากนโยบายที่ไม่ชัดเจนของภาครัฐ ระยะเวลาการดำเนินการที่สั้นเกินไป ระบบค่อนข้างมีความสลับซับซ้อนทำให้ผู้ประกอบการที่มีแรงงานข้ามชาติหลายแห่งไม่อยากจะเสียเวลาดำเนินการ จึงจำเป็นต้องใช้บริการนายหน้าจัดหางานและเสียค่าใช้จ่ายเพิ่มจากเพียง 15,000 บาทต่อแรงงานหนึ่งคน เพิ่มเป็น 40,000 – 50,000 บาทต่อคน และอาจรวมถึงสินบนเจ้าหน้าที่ด้วย ขณะเดียวกันแรงงานข้ามชาติที่เข้ามาตามบันทึกความเข้าใจ หรือ MOU ระหว่างประเทศไทยกับเมียนมามีความล่าช้าและมีค่าใช้จ่ายจำนวนมาก จึงเป็นปัจจัยให้เกิดการลักลอบจ้างแรงงานอย่างผิดกฎหมาย ทำให้แรงงานเหล่านี้ไม่ได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายในประเทศไทย และเกิดการละเมิดสิทธิโดยผู้จ้างงาน หรือขาดหลักประกันในการรักษาเมื่อเกิดการเจ็บป่วย จึงหวังว่า ข้อเสนอของรายงานฉบับนี้จะทำให้คณะรัฐมนตรีและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรทราบและนำไปปฏิบัติอย่างเร่งด่วน นอกจากนี้ สมาชิกฯ ได้เสนอการแก้ไขปัญหาอย่างยั่งยืนในเรื่องผู้ลี้ภัย คือ 1. การเดินทางกลับประเทศต้นกำเนิดอย่างสมัครใจ หากประเทศเมียนมามีสันติภาพและความเสมอภาค 2. การส่งผู้ลี้ภัยไปยังประเทศโลกที่สาม ซึ่งในแต่ละปีมีโควตาทั่วโลกจำนวนน้อยมาก 3. การผสมกลมกลืนเข้ากับประเทศไทย โดยรายงานฉบับนี้ได้เสนอให้ผู้ลี้ภัยมีสถานะอยู่ในประเทศไทยอย่างถูกต้องตามกฎหมาย รอจนกว่าการแก้ไขปัญหาอย่างยั่งยืนจะเกิดขึ้น หากประเทศไทยมีจุดยืนทางการทูตที่ชัดเจนในการแก้ไขปัญหา โดยการเป็นผู้นำและใช้เรื่องภูมิรัฐศาสตร์ให้เกิดประโยชน์ ไม่จำเป็นต้องแก้ปัญหาที่ปลายเหตุตลอดเวลา จึงขอสนับสนุนผลการศึกษาคณะกรรมาธิการทั้งสองฉบับ ทั้งนี้ ประโยชน์แห่งชาติของไทยกับเมียนมามีร่วมกันอย่างแยกกันไม่ออก หากไม่มีสันติภาพ เอกภาพ และเสถียรภาพทางการเมืองในประเทศเมียนมาก็จะเป็นเรื่องที่แก้ไขไม่ได้

นายรังสิมันต์ โรม ประธานคณะกรรมการความมั่นคงแห่งรัฐ กิจการชายแดนไทย ยุทธศาสตร์ชาติและการปฏิรูปประเทศ ชี้แจงว่า กรณีที่เกี่ยวข้องกับธนาคารแห่งประเทศไทย ที่เกี่ยวกับการซื้ออาวุธในประเทศเมียนมานั้น คณะกรรมาธิการฯ ไม่สามารถบรรจุเรื่องนี้เข้าไปในรายงานฉบับนี้ได้ แต่ได้มีการพิจารณาเรื่องนี้อย่างสม่ำเสมอ โดยเมื่อธนาคารแห่งประเทศไทยและสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.) มีการชี้แจงและรายงานกลับมา ก็จะได้ทราบว่าทั้งสองหน่วยงานมีความคืบหน้าในการดำเนินการเรื่องนี้อย่างไร ซึ่งคณะกรรมาธิการฯ ได้มีการเดินทางไปที่ธนาคารแห่งประเทศไทยเพื่อพูดคุยเพื่อหาทางออกในเรื่องนี้ โดยได้หยิบยกโมเดลสิงคโปร์มาใช้สำหรับประเทศไทยซึ่งทุกฝ่ายเห็นด้วยในหลักการนี้ และในวันพรุ่งนี้จะเดินทางไปกระทรวงการต่างประเทศเพื่อหารือในเรื่องนี้เช่นเดียวกัน ทั้งนี้ ทุกสังคม ทุกพลเมือง มีทั้งคนดีและไม่ดี นี่คือนสิ่งที่เราจะต้องพยายามสร้างสมดุลให้ดี หากเราใช้ในเรื่องของประวัติศาสตร์ชาตินิยมและใช้ความรู้สึกจนเพิกเฉยต่อข้อเท็จจริง หมายความว่าเรากำลังสนับสนุนให้มีการผลักดันคนเมียนมาให้กลับไปประเทศ ซึ่งเรื่องนี้มีความสำคัญเพราะคนเมียนมาที่มาอยู่ในประเทศไทย หลายคนหนีความตายมา ไม่ได้

อยากให้บ้านเมืองเขาเป็นเช่นนั้น ไม่มีใครต้องการจากบ้านของตนเองมาอยู่ที่ประเทศไทย บางคนมาด้วยเหตุผลทางเศรษฐกิจที่ต้องดิ้นรนทำงานในประเทศอื่น ๆ สิ่งเหล่านี้เราในฐานะเพื่อนมนุษย์ต้องเข้าใจกัน แต่ปัญหาที่ผ่านมาก็คือ เราไม่มีการจัดการอย่างเป็นระบบและทำให้คนเหล่านี้ต้องทำนอกกฎหมาย อยู่อย่างหลบ ๆ ซ่อน ๆ เราจะต้องทำให้บุคคลเหล่านี้มาอยู่บนกฎหมายที่สามารถตรวจสอบควบคุมและ บังคับใช้กฎหมายได้ จึงเป็นที่มาของความพยายามที่จะผลักดันในเรื่องนี้โดยหวังว่าจะขึ้นทะเบียน นำคนเหล่านี้ขึ้นมาในระบบให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ และจะสามารถแก้ปัญหาชาวเมียนมา ที่ต้องการนี้มาอยู่ในประเทศไทย เรื่องนี้เป็นเรื่องสำคัญ ซึ่งหากคิดแต่จะส่งเขากลับไปนั้น หน่วยงาน ของรัฐต้องพิจารณาว่าเรามีพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้บุคคล สูญหาย หากเป็นการส่งกลับที่นำไปสู่ความตายของเขา หน่วยงานของรัฐจะต้องรับผิดชอบ ทั้งนี้ คณะกรรมการฯ ได้มีข้อสังเกตว่า ควรมีการพิจารณาประสานงานจัดตั้งกลไกความร่วมมือ ระหว่างประเทศ ทั้งในระดับอาเซียนและระหว่างประเทศให้แบ่งปันความรับผิดชอบร่วมกัน โดยคณะกรรมการฯ ต้องการให้ใช้กลไกของอาเซียนในการประสานงานเพื่อแก้ไขปัญหาที่ต้นตอ รายงานฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของความพยายามที่จะแก้ปัญหาวิกฤตที่เกิดขึ้นในเมียนมา อาจไม่สะท้อน ปัญหาทั้งหมดในทุกเรื่องเนื่องจากวิกฤตในเมียนมามีหลายมิติมาก แต่ยืนยันว่าเราให้ความสำคัญต่อ การแก้ปัญหาที่ต้นตอและเห็นด้วยว่าควรใช้กลไกต่าง ๆ มากกว่าที่เราใช้กันมาเพื่อทำให้การแก้ปัญหา ที่เกิดขึ้นในเมียนมาสามารถแก้ไขได้อย่างสำเร็จ สำหรับความหวังโยของสมาชิกฯ เรื่องการรुकูล้ำ นานพ้านั้น คณะกรรมการฯ เคยเดินทางไปที่กองทัพอากาศและมีการหยิบยกในเรื่องนี้ขึ้นมาพูดคุย ซึ่งได้รับคำอธิบายว่า ทางกองทัพอากาศจะพยายามนำเครื่องบินขึ้นสกัดทุกครั้งที่มีการรुकูล้ำนานฟ้า และเท่าที่ติดตามสถานการณ์พบว่า ความถี่ของการขึ้นสกัดกันเมื่อเทียบกับก่อนหน้านี้ถือว่ามีความถี่ ในการสกัดกันมากขึ้นอย่างแน่นอน

พลโท พงศกร รอดชมภู อนุกรรมการพิจารณาศึกษาและหาแนวทางแก้ไขปัญหา ผู้หนีภัยการสู้รบในประเทศเมียนมา ชี้แจงว่า เรื่องการดูแลผู้อพยพนั้นถือเป็นเรื่องใหญ่และเป็น การตัดสินใจชะตาชีวิตของประเทศไทย ซึ่งนายโคฟี แอนนัน อดีตเลขาธิการสหประชาชาติ ได้ให้แนวทาง ไว้เมื่อหลายปีก่อนว่า ความมั่นคงจะอยู่ได้ต้องมีเรื่องสิทธิมนุษยชนมาประกอบด้วยเสมอ ดังนั้น ในมิติ ความมั่นคงยุคใหม่ต้องมองเรื่องสิทธิมนุษยชนเสมอ สำหรับปัญหาที่เกิดขึ้นภายในประเทศนั้นคือการซื้อ สิทธิในการอยู่ในประเทศไทยและจ่ายเงินให้กับเจ้าหน้าที่รัฐ การดำเนินการเช่นนี้ทำให้เกิด การก่ออาชญากรรมแล้วหายตัว จับไม่ได้เพราะไม่มีทะเบียนจึงไม่มีใครรู้ หากจะแก้ปัญหาในเรื่องนี้ เราต้องผ่อนผันมติคณะรัฐมนตรีในเรื่องกฎหมายต่าง ๆ ให้เขาได้ลงทะเบียนเพื่อให้เรารู้ว่าเขาเป็นใคร ทำอะไรอยู่ เมื่อเกิดเหตุเราสามารถติดตามได้ ขณะเดียวกันเราสามารถรู้ว่าจะขับเคลื่อนเศรษฐกิจ ของไทยไปตรงไหน รู้ว่าเขามีความสามารถอย่างไร และเป็นนิมิตหมายที่ดีในด้านการทหาร คือ เมื่อไม่นานมานี้ จีน ลาว เมียนมา และไทย ได้ร่วมกันแถลงในระดับรัฐมนตรีต่างประเทศว่าจะมี การปฏิบัติการร่วมกันในการปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติ ตรงนี้เป็นจุดเริ่มต้นที่จะทำให้หน่วยงาน

ทหารในพื้นที่และผู้บังคับใช้กฎหมายในประเทศไทย สามารถข้ามพรมแดนไปทำงานข้ามประเทศได้ และสามารถทำให้ต้นทางปัญหาในประเทศไทย ทั้งเรื่องของสแกมเมอร์ ยาเสพติด จะถูกจำกัดไว้ และหากโชคดีก็สามารถร่วมมือกับประเทศมหาอำนาจ เช่น จีน ในการกดดันให้ยกเลิกการเป็นต้นทางในการผลิตอาชญากรรม โดยเฉพาะยาเสพติด ซึ่งจะทำให้ประเทศไทยปลอดภัยขึ้น

นายรังสิมันต์ โรม ประธานคณะกรรมการความมั่นคงแห่งรัฐ กิจการชายแดนไทย ยุทธศาสตร์ชาติและการปฏิรูปประเทศ อภิปรายสรุป

ทั้งนี้ จากการอภิปรายของสมาชิกฯ ซึ่งมีความเห็นไปในทิศทางเดียวกันคือเห็นด้วยกับรายงานและข้อสังเกตของคณะกรรมการฯ และไม่มีผู้ใดคัดค้าน ดังนั้น ประธานฯ จึงอาศัยอำนาจตามข้อบังคับการประชุมฯ ข้อ 88 ถามที่ประชุมว่าจะมีสมาชิกฯ ท่านใดเห็นเป็นอย่างอื่นหรือไม่ ซึ่งไม่มีสมาชิกฯ เห็นเป็นอย่างอื่น จึงถือว่าที่ประชุมเห็นชอบกับรายงานและข้อสังเกตของคณะกรรมการฯ ตามข้อบังคับการประชุมฯ ข้อ 104 ข้อ 105 ประกอบข้อ 88 ซึ่งจะได้ส่งรายงานและข้อสังเกตไปยังคณะรัฐมนตรีและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อทราบและดำเนินการต่อไป

4.2 รายงานผลการพิจารณาศึกษา เรื่อง ปัญหาและแนวทางการแก้ไขเกี่ยวกับผู้หนีภัยการสู้รบจากเมียนมาและผู้หนีภัยความไม่สงบชาวเมียนมา ซึ่งคณะกรรมการความมั่นคงแห่งรัฐ กิจการชายแดนไทย ยุทธศาสตร์ชาติ และการปฏิรูปประเทศ พิจารณาเสร็จแล้ว (ค้ำมาจากการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ 26 ปีที่ 2 ครั้งที่ 6 (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่หนึ่ง) วันพฤหัสบดีที่ 18 กรกฎาคม 2567)

นายรังสิมันต์ โรม ประธานคณะกรรมการความมั่นคงแห่งรัฐ กิจการชายแดนไทย ยุทธศาสตร์ชาติและการปฏิรูปประเทศ นำเสนอรายงานต่อที่ประชุมว่า สมาชิกฯ หลายท่านได้อภิปรายรวมกันไปในหลายกรณี แต่สาเหตุที่ต้องแยกเป็นรายงาน 2 ฉบับ เนื่องจากเรื่องของกระบวนการของสภาและรายงานฉบับนี้จะเน้นไปที่ปัญหา 9 แคมป์เป็นหลักซึ่งอาจทำให้มีสาระบางประการที่เหมือนกันหรือแตกต่างกันบ้าง

นายมานพ ศิริภูวดล รองประธานคณะกรรมการความมั่นคงแห่งรัฐ กิจการชายแดนไทย ยุทธศาสตร์ชาติและการปฏิรูปประเทศ คนที่หนึ่ง และประธานคณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับผู้ลี้ภัยและผู้หนีภัยการสู้รบตามแนวชายแดนไทย - เมียนมา นำเสนอรายงานต่อที่ประชุมว่า รายงานฉบับแรกถูกตั้งโดยคณะกรรมการความมั่นคงแห่งรัฐ กิจการชายแดนไทย ยุทธศาสตร์ชาติและการปฏิรูปประเทศ เนื่องจากการแก้ปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ประชิดอยู่ในชายแดน อย่างไรก็ตาม การตั้งญัตติให้สภาผู้แทนราษฎรพิจารณาแต่งตั้งคณะกรรมการวิสามัญนั้นได้ยื่นไปก่อน แต่เราไม่สามารถที่จะรอปัญหาได้ คณะกรรมการฯ จึงตั้งคณะอนุกรรมการขึ้นมาชุดหนึ่งเพื่อศึกษาผลกระทบผู้ลี้ภัยในพื้นที่ชายแดนและ 9 แคมป์ พบว่า ในทางราชการมีคำว่า ผู้หนีภัยการสู้รบซึ่งหมายถึงผู้ที่พักพิงอาศัยอยู่ใน

9 แคมป์ 4 จังหวัด และคำว่า ผู้หนีภัยความไม่สงบชาวเมียนมา คือหลังจากการทำรัฐประหารปี 2564 แต่ในการศึกษาพบว่า มีผู้หนีภัยการสู้รบและผู้หนีภัยความไม่สงบ นอกเหนือจากที่ทางราชการกำหนดไว้ คือ ผู้ที่ไปอยู่ในเมืองชั้นในของกรุงเทพฯ แล้ว สำหรับรายงานที่ได้จัดทำก่อนที่สภาผู้แทนราษฎร จะมอบหมายให้คณะกรรมการฯ ดำเนินการศึกษานั้น เราได้แยกกลุ่มผู้หนีภัยสู้รบออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ ๆ คือกลุ่มเดิมกับกลุ่มผู้มาใหม่ โดยกลุ่มเดิม ทางราชการใช้ชื่อว่า ผกธ. คือ กลุ่มผู้หนีภัยการสู้รบ จะพบว่า ภาษาทางการในประเทศไทยจะไม่มีคำว่า ผู้ลี้ภัย เนื่องจากประเทศไทยไม่ได้ลงนาม ในอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิผู้ลี้ภัย กระบวนการช่วยเหลือผู้ลี้ภัย 9 แคมป์ จึงไม่สามารถดำเนินการภายใต้ อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิผู้ลี้ภัยตามข้อตกลงสากล โดยกลุ่มแรก ได้แก่ กลุ่มเดิม คือมาตั้งแต่ปี 2527 ซึ่งเป็น กลุ่มขนาดใหญ่ เราต้องรับมือกับผู้อพยพกลุ่มนี้ โดยทางการได้อาศัยประสบการณ์ในการแก้ไขปัญหา เมื่อครั้งเกิดสงครามอินโดจีนที่เราได้รับผู้ลี้ภัยเป็นล้านคน จึงใช้เงื่อนไขเดียวกันในการตั้งรับและออกแบบ รูปแบบการทำงานโดยยังคงสภาพไม่เป็นผู้ลี้ภัยแต่เป็นเพียงผู้พักพิงชั่วคราว ซึ่งคนเหล่านี้ไม่สามารถ ดำรงชีวิตเหมือนคนทั่วไปได้ จากการศึกษาพบว่า ในปัจจุบันทั้งข้อมูลของกระทรวงมหาดไทยและองค์กร เอกชนมีอยู่ 77,000 คน ข้อเสนอแนะและแนวทางที่พยายามหาทางออกมี 3 กลุ่ม คือ 1. กลุ่มที่ย้ายไปอยู่ใน ประเทศที่ 3 ซึ่งสำนักงานข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติกับประเทศสหรัฐอเมริกา และส่วนราชการมีแผนที่จะดำเนินการกับคนเหล่านี้ไปอยู่ในประเทศที่ 3 ภายใน 7 ปี ๆ ละ 10,000 คน แต่มีปัจจัยภายในคือ 9 แคมป์ และปัจจัยภายนอกคือประเทศที่ 3 ที่จะรับผู้อพยพ หากสถานการณ์ ประเทศที่ 3 มีการเปลี่ยนแปลงนโยบายหรือผู้นำก็จะส่งผลกระทบต่อจำนวนตัวเลขที่ได้วางแผนไว้ 2. กลุ่มที่ไม่ต้องการไปอยู่ในประเทศที่ 3 แต่ต้องการอยู่ในประเทศไทย 3. กลุ่มที่ต้องกลับมาตุภูมิ ซึ่งมีอยู่เพียงร้อยละ 0.5 ดังนั้น ประเทศไทยจะต้องเป็นส่วนหนึ่งในกลไกการส่งผู้พักพิงชั่วคราวหรือผู้ลี้ ภัยในประเทศไทย 9 แคมป์ ไปยังประเทศที่ 3 อย่างรวดเร็วและมีความร่วมมือ สิ่งที่ต้องเผชิญคือกลุ่มที่ ตกค้าง กลุ่มที่ไม่ต้องการไป และกลุ่มที่กลับไม่ได้ ซึ่งจากการศึกษาพบว่ามีจำนวนประมาณครึ่งหนึ่ง ดังนั้น เราจะทำอย่างไรให้กลุ่มเหล่านี้ผสมผสานกลมกลืนกับความเป็นสังคมไทยในรูปแบบกฎหมายที่ สามารถทำได้ คือการเข้ามาในรูปแบบของแรงงานหรือการรับรองสถานภาพ ไม่ว่าจะเป็นผู้อยู่เก่าหรือ มาใหม่ ใครก็ตามที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยจะต้องมีบัตรหรือสถานะอันใดอันหนึ่งซึ่งไม่ใช่เรื่องสัญชาติ แต่เป็นบัตรแสดงตัวตนว่าได้อยู่อาศัยอยู่ในประเทศไทยเพื่อป้องกันไม่ให้มีกระบวนการอาชญากรรม และเป็นการจัดระเบียบให้เป็นไปตามกฎหมายของประเทศ นอกจากนี้ ยังมีกลุ่มผู้หนีภัยความไม่สงบ ตามชายแดน ส่วนราชการใช้คำว่า ผกสม. คือ ผู้หนีภัยความไม่สงบชาวเมียนมาซึ่งเกิดขึ้นหลังปี 2564 ซึ่งการกำหนดพื้นที่พักคอยและการกำหนดพื้นที่พักพิงชั่วคราว สิ่งหนึ่งที่เป็นปัญหาคือการกำหนดพื้นที่ เหล่านี้จะต้องมีส่วนร่วมของพี่น้องประชาชนในพื้นที่ คณะกรรมการฯ ได้ลงพื้นที่ที่อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ซึ่งเป็นตัวอย่างการทำงานของทางภาครัฐและเอกชนได้กำหนดพื้นที่พักพิงชั่วคราว พื้นที่พักคอย พื้นที่ปลอดภัย ร่วมกัน โดยหากสถานการณ์ในเมียนมายังไม่สงบ แนวโน้มเหตุการณ์เช่นนี้ ก็จะเกิดขึ้นอย่างแน่นอน และพบว่าประชาชนที่อยู่ชายแดนที่เป็นหน้าด่านที่ต้องเจอกับผู้หนีภัย

เป็นกลุ่มแรกที่เผชิญ สิ่งหนึ่งที่ต้องจัดระเบียบคือจะให้เขาเหล่านั้นไปอยู่ที่ไหน ใช้ทรัพยากรที่ไหน และต้องอาสาสมัครชุมชนชาวไทยที่ทำหน้าที่เป็นล่ามให้กับส่วนราชการที่จะต้องจัดระเบียบร่วมกับผู้นำที่อพยพเข้ามา อย่างไรก็ตาม เราหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะต้องเผชิญกับปัญหาที่เกิดขึ้น โดยเฉพาะการอพยพเข้ามาของพี่น้องชาวเมียนมาในทุกรูปแบบ เรามีชายแดนติดต่อกับเมียนมาตั้งแต่จังหวัดเชียงรายไปถึงจังหวัดระนอง 2,401 กิโลเมตร มีด่านพรมแดนถาวร 2 จุด มีด่านผ่อนปรน และมีช่องทางธรรมชาติ จึงเป็นไปไม่ได้ที่เราจะปฏิเสธและไม่รับผิดชอบ จึงเห็นด้วยอย่างยิ่งกับสมาชิกฯ หลายท่านที่กล่าวว่าเราจะต้องแก้ไขปัญหาดังกล่าวที่ต้นทางคือทำอะไรให้ต้นทางสงบ โดยรายงานทั้ง 2 ฉบับนี้ เห็นว่าเราจำเป็นต้องทำให้ผู้ที่หนีเข้ามาอยู่ในประเทศไทยในรูปแบบต่าง ๆ ขึ้นมาบนดิน ขึ้นมาจัดระเบียบ ขึ้นมากำหนดสถานะ โดยมีการกำหนดเลขและรหัสทุกคนที่อาศัยในประเทศไทย เพื่อง่ายต่อการจัดระเบียบ ง่ายต่อการติดตาม และนำไปสู่การใช้ศักยภาพของผู้ที่อพยพมาพัฒนาเศรษฐกิจร่วมกัน

ทั้งนี้ ไม่มีผู้อภิปราย ดังนั้น ที่ประชุมเห็นชอบด้วยกับรายงานของคณะกรรมการฯ โดยไม่มีผู้ใดคัดค้าน ประธานฯ จึงใช้อำนาจตามข้อบังคับการประชุมฯ ข้อ 88 ถามที่ประชุมว่าจะมีสมาชิกฯ ท่านใดเห็นเป็นอย่างอื่นหรือไม่ ซึ่งไม่มีสมาชิกฯ เห็นเป็นอย่างอื่น จึงถือว่าที่ประชุมเห็นชอบกับรายงานและข้อสังเกตของคณะกรรมการฯ ตามข้อบังคับการประชุมฯ ข้อ 104 ข้อ 105 ประกอบข้อ 88 ซึ่งจะได้ส่งรายงานและข้อสังเกตไปยังคณะรัฐมนตรีและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อทราบหรือดำเนินการต่อไป

4.3 รายงานผลการพิจารณาศึกษา เรื่อง ปัญหาหนักโหล่นเรือ่นจำ แนวทางการย้ายเรือ่นจำออกจากเขตชุมชนเมือง และการปรับปรุงการบริหารงานราชทัณฑ์ภายในเรือ่นจำทั่วประเทศให้มีสภาพที่เหมาะสม ซึ่งคณะกรรมการการกฏหมาย การยุติธรรมและสิทธิมนุษยชนพิจารณาเสร็จแล้ว

นายกมลศักดิ์ ลีวาเมาะ ประธานคณะกรรมการการกฏหมาย การยุติธรรมและสิทธิมนุษยชน และนายวิทยา แก้วภราดัย ที่ปรึกษาคณะกรรมการการกฏหมาย การยุติธรรมและสิทธิมนุษยชน แถลงรายงานต่อที่ประชุมว่า ระบบงานราชทัณฑ์ของประเทศไทยได้รับการกล่าวถึงในหลายมุมหลายมิติมาเป็นระยะเวลาานาน งานราชทัณฑ์เป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งของกระบวนการยุติธรรมที่จะช่วยปกป้องสังคมและกล่อมเกลาผู้กระทำผิดเพื่อคืนคนดีสู่สังคม แต่ยังคงต้องมีการปรับปรุงให้ได้มาตรฐาน ทั้งขั้นตอนวิธีการลงโทษ บุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่ ลักษณะทางกายภาพของเรือ่นจำ และทัณฑสถาน ที่มีความแออัด ไปจนถึงการปรับปรุงแก้ไขกฎระเบียบต่าง ๆ ตามที่มีการเสนอญัตติของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวน 5 ญัตติ ให้พิจารณาศึกษาปรับปรุงพื้นที่และสภาพภายในเรือ่นจำทั่วประเทศให้มีสภาพเหมาะสม พิจารณาศึกษาแนวทางแก้ไขปัญหานักโทษล้นเรือ่นจำ พิจารณาศึกษาการปรับปรุงการบริหารงานราชทัณฑ์ของประเทศ พิจารณาศึกษาเรื่อง แนวทางการย้ายเรือ่นจำออกจากเขตชุมชนเมือง และพิจารณาศึกษาแนวทางการย้ายเรือ่นจำออกจากเขตชุมชนเมือง

การพิจารณาศึกษาของคณะกรรมการฯ ให้ความสำคัญต่อการปฏิรูประบบราชทัณฑ์ โดยรับฟังทุกฝ่าย ด้วยใจเป็นธรรม รวมถึงยึดหลักการสิทธิมนุษยชนของสหประชาชาติที่ไทยได้ลงนามเป็นภาคีในกติกา ระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights หรือ ICCPR) ข้อกำหนดแมนเดลา (Mandela Rules) ข้อปฏิบัติต่อผู้ต้องขังหญิง ในเรือนจำ (The United Nations Rules for the Treatment of Women Prisoners and Non - Custodial Measures for Women Offenders) หรือข้อกำหนดกรุงเทพ (Bangkok Rules) และอื่น ๆ อีกหลายฉบับ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้กำหนดไว้ชัดเจนเช่นกัน ในหมวด 3 สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย มาตรา 26 ว่าด้วยการตรากฎหมายที่มีผลเป็นการจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลต้องเป็นไปตามเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ในกรณีที่รัฐธรรมนูญมิได้บัญญัติเงื่อนไขไว้ กฎหมายดังกล่าวต้องไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม ไม่เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ และจะกระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคลมิได้ รวมทั้งต้องระบุเหตุผลความจำเป็นในการจำกัดสิทธิเสรีภาพไว้ด้วย และมาตรา 27 ให้คำนึงถึงความเสมอภาคของบุคคลในทางกฎหมาย มีสิทธิเสรีภาพ และได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายอย่างเท่าเทียมกัน ขณะที่มาตรา 28 ได้ระบุถึงสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกายในการจับกุมและการคุมขัง บุคคลจะกระทำได้เว้นแต่มีคำสั่งหรือหมายศาลหรือมีเหตุอย่างอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ การค้นตัว หรือการกระทำใดอันกระทบกระเทือนต่อสิทธิเสรีภาพในชีวิตหรือร่างกายจะกระทำได้ เว้นแต่มีเหตุตามที่กฎหมายบัญญัติ การทรมาน ทารุณกรรม หรือการลงโทษด้วยวิธีการโหดร้ายหรือไร้มนุษยธรรม จะกระทำได้

คณะกรรมการฯ หวังเป็นอย่างยิ่งว่ารายงานการพิจารณาฉบับนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อการปฏิรูประบบงานราชทัณฑ์ให้ได้มาตรฐาน เคารพหลักสิทธิมนุษยชน มีความก้าวหน้าและทันสมัย ผู้ต้องขังมีสิทธิพลเมืองมากขึ้น ได้รับการจัดสรรงบประมาณที่เหมาะสม สามารถรองรับจำนวนผู้ต้องขังที่มากขึ้น รวมถึงสามารถป้องกันโรคระบาดได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สามารถทำให้ผู้ต้องขังได้รับความยุติธรรม ใช้มาตรการการลงโทษเดียวกันกับผู้กระทำผิดแบบเดียวกัน ไม่ใช่ความรุนแรงกับผู้ต้องขังทั้งทางกายและวาจา ไม่เลือกปฏิบัติหรืออนุญาตให้ใช้สิทธิพิเศษก่อนหรือระหว่างการจับกุมคุมขัง กำหนดแนวทางการลงโทษตามสัดส่วนต่อการกระทำผิดอย่างแท้จริง อีกทั้งควรมีมาตรการที่ชัดเจนเพื่อแยกขังผู้ต้องขังระหว่างการพิจารณาคดีออกจากผู้ต้องขังเสร็จเด็ดขาด และท้ายที่สุด หวังว่าประเทศไทยจะไม่ถูกขนานนามว่าเป็นหนึ่งในประเทศที่มีเรือนจำที่แออัดที่สุดติดอันดับโลกอีกต่อไป

สมาชิกฯ อภิปรายแสดงความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ และข้อสังเกตในประเด็นต่าง ๆ อาทิ ปัจจุบันเรือนจำกำลังประสบปัญหาหนักโทษล้นเรือนจำ แต่สถิติเมื่อวันที่ 1 มกราคม 2567 กรมราชทัณฑ์มีผู้ต้องขังอยู่ในความดูแลเหลือเพียง 143,122 ราย เนื่องจากได้รับการพักโทษไปแล้ว

กว่า 50,000 ราย ในช่วงการแพร่ระบาดของโควิด-19 แต่จำนวนนักโทษที่เหลืออยู่ก็ยังคงมากเกินอัตราอยู่ที่ เพราะมาตรฐานของกรมราชทัณฑ์ตามที่ความจุและการรองรับผู้ต้องขังไทยยังเกินกว่าเกณฑ์ที่ควรจะเป็น นอกจากนี้ในรายงานฉบับนี้ ยังเปิดเผยข้อมูลที่น่าสนใจ คือ ประเทศไทยมีผู้ต้องขังต่อจำนวนประชากรสูงเป็นอันดับ 6 ของโลก อันดับ 3 ของเอเชีย และอันดับ 1 ของอาเซียน นับตั้งแต่ปี 2540 เป็นต้นมา ประเทศไทยมีผู้ต้องขังสูงขึ้นร้อยละ 4 ต่อปี ผู้ต้องขังส่วนใหญ่มาจากคดีอาญาเสพติดร้อยละ 75 การลงโทษอย่างเหมาะสมจึงเป็นสิ่งที่สำคัญ และควรใช้การบำบัดมากกว่าจับกุมคุมขังเพื่อคืนบุคคลเหล่านี้คืนสู่สังคม รัฐบาลนายเศรษฐา ทวีสิน ได้เริ่มคิกออฟโครงการอย่างครบวงจรเพื่อนำบุคคลดังกล่าวกลับคืนสู่สังคม และกลับไปใช้ชีวิตได้อย่างปกติสุข การต่อยอดนโยบายในอดีตจนถึงรัฐบาลปัจจุบันจึงเป็นสิ่งสำคัญและเร่งดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหานักโทษล้นคุก การจัดการแก้ไขปัญหายาเสพติดจึงต้องเป็นวาระแห่งชาติ นอกจากนี้ ปัญหาในปัจจุบัน การบำบัดฟื้นฟูและปรับนิสัยไม่สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพทำให้ประชาชนโดยรอบเรือนจำมีความไม่สบายใจเนื่องจากในอดีตอาจเป็นที่รกร้างว่างเปล่า หรือห่างไกลความเจริญแต่ปัจจุบันหลายที่มีสภาพเป็นแหล่งชุมชน หรือแหล่งท่องเที่ยว จึงเห็นด้วยกับข้อเสนอแนะของคณะกรรมการคือ ปรับปรุงหรือก่อสร้างเรือนจำใหม่ และปรับปรุงการบริหารจัดการภายในเรือนจำ โดยสมาชิกฯ เสนอแนะเพิ่มเติมว่าช่วงรอยต่อในการปรับปรุงหรือก่อสร้างเรือนจำใหม่นั้น ควรใช้งบประมาณจากกองทุนยุติธรรม

ประเด็นเรื่องสิทธิเสรีภาพของนักโทษในเรือนจำ สมาชิกฯ ตั้งข้อสังเกตว่า สถิตินักโทษมีจำนวนเพิ่มขึ้น คณะกรรมการฯ ได้เคยเข้าไปลงพื้นที่ที่ทัณฑสถานโรงพยาบาลราชทัณฑ์หรือไม่ หากผู้ต้องหาไม่ได้รับการบริการหรือไม่ได้สิทธิ ความเป็นธรรม ขอให้คณะกรรมการฯ เพิ่มเติมประเด็นดังกล่าวลงในรายงานที่จะส่งให้คณะรัฐมนตรีด้วย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมจะได้มีข้อมูลและเหตุผลสำหรับการของบประมาณในส่วนดังกล่าว ส่วนประเด็นปัญหานักโทษล้นคุกเป็นปัญหาปลายเหตุ แต่สาเหตุที่คนกระทำความผิดและระบุในรายงานฉบับนี้คือปัญหาเรื่องยาเสพติดแทบทุกรัฐบาลที่ผ่านมาพยายามปราบปรามยาเสพติด รวมทั้งปัญหาการก่อเหตุอาชญากรรมซ้ำซากเกิดจากการปล่อยให้ความเหลื่อมล้ำเกิดขึ้นในสังคมหรือไม่ ต้องหาสาเหตุของการก่ออาชญากรรมก่อนหรือไม่จึงจะสามารถแก้ไขปัญหาได้

นางอังคณา นีละไพจิตร รองประธานคณะกรรมการพิจารณาการพิจารณารายงานการศึกษาของคณะกรรมการกฤษฎีกาการยุติธรรมและสิทธิมนุษยชน สภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ 25 คนที่สอง ชี้แจงว่า การจำคุกโดยคำพิพากษาของศาลถือเป็นการลงโทษโดยการจำกัดเสรีภาพ แต่การจำกัดเสรีภาพไม่ได้หมายความว่าผู้ต้องขังหรือนักโทษจะต้องถูกจำกัดสิทธิอย่างอื่น ดังนั้นผู้ต้องขังจึงยังมีสิทธิอย่างอื่นเช่นเดียวกับพลเมืองทั่วไป ไม่ว่าจะเป็น สิทธิทางการศึกษา สิทธิในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร และสิทธิในการสื่อสารกับครอบครัว ในเรื่องเกี่ยวกับสิทธิในข้อมูลข่าวสารนั้น คณะกรรมการฯ ได้ระบุไว้ในรายงานและข้อเสนอแนะเนื่องจากเรือนจำค่อนข้างกังวลในเรื่องความปลอดภัยของเรือนจำ จึงมีการเซ็นเซอร์หนังสือพิมพ์ซึ่งจะถูกตัดออกในบางกรอบที่อาจเป็น

เรื่องอ่อนไหว จึงมีปัญหาว่าผู้ต้องขังหรือนักโทษจำนวนไม่น้อยที่อยู่ในเรือนจำเป็นเวลานานหลายปี เวลาออกมาภายนอกจะไม่สามารถเข้าใจในบริบทของสังคมที่เปลี่ยนไปได้ ดังนั้น คณะกรรมการฯ จึงเห็นว่า แม้ผู้ต้องขังหรือนักโทษจะถูกจำกัดเสรีภาพแต่เขายังต้องได้รับสิทธิในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร ตามสมควร ในส่วนที่สมาชิกฯ มีความกังวลเรื่องผู้ต้องขังที่อยู่ระหว่างการพิจารณาคดีที่ต้องคำนึงถึง และเคารพหลักการสันนิษฐานไว้ก่อนว่าทุกคนคือผู้บริสุทธิ์จนกว่าศาลจะมีคำพิพากษาและจะปฏิบัติต่อ ผู้ที่นั่นเสมือนเป็นผู้กระทำผิดไม่ได้ กรณีเรื่องของ Demand Prison ได้มีการริเริ่มตั้งแต่รัฐบาลชุดที่ผ่านมา จนกระทั่งรัฐบาลปัจจุบัน พยายามทำให้ดีขึ้น กว้างขวางขึ้น แต่ยังมีข้อจำกัดในหลายประการ ทั้งเรื่องงบประมาณ บุคลากรกรมราชทัณฑ์ ทำให้การแยกเขตในการจัดพื้นที่ของผู้ต้องขังระหว่างการพิจารณาคดียังไม่สามารถทำได้ทั่วประเทศ สิ่งหนึ่งที่พยายามทำคือการพยายามทำให้ผู้ต้องขังที่อยู่ระหว่างการพิจารณาคดีเมื่อไปศาลแล้วจะเหมือนกับบุคคลปกติ สิ่งที่คณะกรรมการฯ เห็นและ ควรเน้นย้ำกรณีของผู้ต้องขังระหว่างการพิจารณาคดีคือ เวลาที่จะเดินทางไปศาลผู้ต้องขังหรือนักโทษ กลุ่มนี้ยังต้องถูกพันธนาการ อาทิ เรือนจำมินบุรี ผู้ต้องขังเหล่านี้เวลาไปศาล เนื่องจากจำนวนบุคลากร กรมราชทัณฑ์มีจำนวนจำกัดจึงทำให้ไม่สามารถมีบุคลากรที่เพียงพอ จึงให้ตำรวจศาลมาช่วยดูแล ผู้ต้องขัง โดยขอให้ปลดกุญแจเท้าออกและให้เหลืออย่างมากที่สุดเพียงกุญแจมือ ซึ่งถือเป็นความร่วมมือ ระหว่างกรมราชทัณฑ์กับศาล แต่ไม่ได้หมายความว่าทุกศาลจะมีตำรวจศาลที่เพียงพอ โดยยังมีข้อจำกัด อีกมากแต่ก็เป็นความก้าวหน้าและยังเป็นความท้าทายของกรมราชทัณฑ์อยู่

สำหรับเรื่องของระบบสุขภาพนั้น ต้องยอมรับว่าในระบบสุขภาพของกรมราชทัณฑ์ มีการพัฒนามานานมาก กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเคยตรวจสอบเรื่องการเข้าถึงระบบประกัน สุขภาพของผู้ต้องขังและนักโทษในเรือนจำ และมีข้อเสนอแนะต่อกระทรวงยุติธรรมว่า ในฐานะของ พลเมือง ทุกคนต้องมีสิทธิในการเข้าถึงระบบประกันสุขภาพ ดังนั้น ควรโอนสิทธิในการรักษาพยาบาล ของผู้ต้องขังหรือนักโทษทุกคนเข้ามาอยู่ที่กรมราชทัณฑ์เพื่อผู้ต้องขังหรือนักโทษจะได้ใช้สิทธินั้น เนื่องจากกรมราชทัณฑ์มีงบประมาณจำกัดทำให้ระบบการรักษาในกรมราชทัณฑ์เป็นไปอย่างจำกัดด้วย ต้องยอมรับว่ามากกว่าร้อยละ 80 ที่มีการโอนสิทธิในหลักประกันสุขภาพของผู้ต้องขังหรือนักโทษ ไปที่เรือนจำแล้วและทำให้การพัฒนาในเรื่องการเข้าถึงสุขภาพดีขึ้น กรณีที่ผ่านมา อาทิ การระบาดของ โควิด-19 พบว่าทาง WHO ได้ส่งหนังสือเตือนทั่วโลกให้ระมัดระวังเรื่องการเสียชีวิตของนักโทษ จำนวนมากที่อยู่ในเรือนจำ เนื่องจากมีความแออัดทำให้การระบาดเป็นไปอย่างรวดเร็ว ต้องยอมรับว่า การจัดการของกรมราชทัณฑ์เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เรามีผู้ต้องขังหรือนักโทษที่เสียชีวิตน้อยมาก เมื่อเทียบกับเรือนจำอื่นทั่วโลก ในเรื่องระบบการส่งต่อนั้นยังเป็นข้อท้าทายของกรมราชทัณฑ์มาก ในการรักษาในเรือนจำเอง หากเป็นที่โรงพยาบาลของกรมราชทัณฑ์จะมีที่กรุงเทพฯ ที่เป็นโรงพยาบาล ขนาดใหญ่ที่สามารถขอให้แพทย์ผู้เชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ เข้ามาช่วยดูแลนักโทษได้ แต่ในเรือนจำจังหวัด อื่น ๆ ยังไม่เป็นเช่นนี้ จึงเป็นสิ่งที่กรมราชทัณฑ์จำเป็นต้องปรับปรุง และเนื่องจากบุคลากรกรม ราชทัณฑ์มีจำกัด ในเวลากลางคืนหากมีใครเจ็บป่วยก็จะต้องอยู่อย่างนั้นจนถึงเช้า เพราะในช่วงกลางคืน

เจ้าหน้าที่กรมราชทัณฑ์จะมีจำนวนน้อยมาก จึงมีความจำเป็นที่จะต้องคำนึงถึงหลักสิทธิมนุษยชน ในการดูแลผู้ต้องขังทุกคน การให้มีงบประมาณที่เพียงพอและเหมาะสมในการดูแลผู้ต้องขังหรือนักโทษ จึงเป็นเรื่องสำคัญและมีความจำเป็น ส่วนกรณีของนางสาวเนติพร เสน่ห์สังคม ที่เสียชีวิตนั้น ขณะนี้อยู่ระหว่างการตรวจสอบและทางครอบครัวของผู้เสียชีวิตพยายามนำเรื่องนี้ขึ้นสู่การพิจารณาของศาล ในรายงานฉบับนี้จึงไม่ได้กล่าวถึง เนื่องจากได้พิจารณาแล้วเสร็จก่อนที่นางสาวเนติพร จะเสียชีวิต แต่กรณีนี้ก็เป็กรณีตัวอย่างที่จะทำให้กรมราชทัณฑ์ต้องพัฒนาการดูแลผู้ต้องขัง โดยเฉพาะผู้ต้องขัง ที่อดอาหาร ในทางสากลนั้น สหประชาชาติค่อนข้างกังวลมาก สิทธิในการอดอาหารเป็นสิทธิส่วนบุคคล จะไม่มีใครสามารถบอกให้คนอดอาหารเพื่อประท้วงได้ อย่างไรก็ตาม ภายหลังกการอดอาหาร บุคคล เหล่านั้นจำเป็นต้องได้รับการดูแลอย่างดีตามหลักสุขภาพเพราะช่วงของการอดอาหารเป็นช่วงวิกฤต สำคัญ เรื่องนี้จึงเป็นเรื่องใหม่ของกรมราชทัณฑ์ที่ต้องพยายามหาแนวทางหรือมาตรฐานในการดูแล ผู้ต้องขังที่อดอาหาร สำหรับเรื่องการพักโทษ สมาชิกฯ หลายท่านกังวลเรื่องของความเหลื่อมล้ำ ความไม่เท่าเทียม โดยคณะกรรมการฯ ได้เชิญกรมราชทัณฑ์มาให้ข้อมูลในเรื่องของการพักโทษ โดยได้ให้ข้อมูลว่า แนวทางในการออกกระเปียบเรื่องการพักโทษมาจากการที่กรมราชทัณฑ์ได้ไปศึกษา ดูงานที่ประเทศอังกฤษ ซึ่งมีกฎหมายที่ออกในปี 2543 ที่เป็นความพยายามร่วมกันระหว่างฝ่ายบริหาร ฝ่ายนิติบัญญัติ และฝ่ายตุลาการ โดยการที่ฝ่ายบริหารมีเจตจำนงทางการเมืองในการลดจำนวน คนที่ต้องโทษ ต้องขัง จึงหารือกับฝ่ายนิติบัญญัติ และฝ่ายนิติบัญญัติก็เป็นผู้ออกกฎหมาย โดยศาล จะเป็นผู้พิจารณาว่าใครบ้างควรได้รับการรับโทษและพักโทษอย่างไร ดังนั้น สิ่งหนึ่งที่สำคัญที่ได้เขียนไว้ ในรายงานคือ เรื่องของการพักโทษปัจจุบันยังอยู่ในอำนาจของอธิบดีกรมราชทัณฑ์และผู้บัญชาการ เรือนจำ โดยกระบวนการเหล่านี้ไม่ได้ผ่านศาล ซึ่งคณะกรรมการฯ ได้ให้ข้อสังเกตว่า ในระหว่างที่ยัง ไม่มีกฎหมายควรมีคณะกรรมการขึ้นมาชุดหนึ่งเพื่อพิจารณา โดยคณะกรรมการชุดนี้ต้องประกอบด้วย การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ทั้งชุมชนสังคม และต้องคำนึงถึงสัดส่วนของหญิงชายด้วย

นายกมลศักดิ์ สีวาเมาะ ประธานคณะกรรมการการกฎหมาย การยุติธรรมและสิทธิมนุษยชน อภิปรายสรุป

ทั้งนี้ จากการอภิปรายของสมาชิกฯ ซึ่งมีความเห็นไปในทิศทางเดียวกันคือเห็นด้วย กับรายงานและข้อสังเกตของคณะกรรมการฯ และไม่มีผู้ใดคัดค้าน ดังนั้น ประธานฯ จึงอาศัยอำนาจ ตามข้อบังคับการประชุมฯ ข้อ 88 ถามที่ประชุมว่าจะมีสมาชิกฯ ท่านใดเห็นเป็นอย่างอื่นหรือไม่ ซึ่งไม่มี สมาชิกฯ เห็นเป็นอย่างอื่น จึงถือว่าที่ประชุมเห็นชอบกับรายงานและข้อสังเกตของคณะกรรมการฯ ตามข้อบังคับการประชุมฯ ข้อ 104 ข้อ 105 ประกอบข้อ 88 ซึ่งจะได้ส่งรายงานและข้อสังเกตไปยัง คณะรัฐมนตรีและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อทราบหรือดำเนินการต่อไป

ต่อมา **นายณัฐพงษ์ เรื่องปัญญาวุฒิ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ** ได้เสนอญัตติด้วยวาจา ตามข้อบังคับการประชุมฯ ข้อ 54 (1) คือ ญัตติด้วยวาจา เรื่อง ขอให้ สภาผู้แทนราษฎรพิจารณาเกี่ยวกับการแสดงออกของผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรตุลาการในเวทีสาธารณะ

ซึ่งถูกวิพากษ์วิจารณ์โดยประชาชนจนนำไปสู่การตั้งคำถามต่อความเชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรม และการปฏิบัติหน้าที่ขององค์กรอิสระ เพื่อให้สภาผู้แทนราษฎร ส่งข้อสังเกตและข้อเสนอแนะของ สภาผู้แทนราษฎรให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาดำเนินการ และนายอดิศร เพียงเกษ สมาชิก สภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ พรรคเพื่อไทย ได้เสนอญัตติด้วยวาจา เรื่อง ขอให้ สภาผู้แทนราษฎรพิจารณาเกี่ยวกับการแสดงออกของผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรตุลาการในเวทีสาธารณะ ซึ่งถูกวิพากษ์วิจารณ์โดยประชาชนจนนำไปสู่การตั้งคำถามต่อความเชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรม และการปฏิบัติหน้าที่ขององค์กรอิสระ เพื่อให้สภาผู้แทนราษฎรส่งข้อสังเกตและข้อเสนอแนะของ สภาผู้แทนราษฎรให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาดำเนินการต่อไป ซึ่งสมาชิกให้การรับรอง

ทั้งนี้ เนื่องจากญัตตินี้เป็นญัตติด่วนที่สมาชิกฯ เสนอขึ้นมา แต่เนื่องจากข้อบังคับ การประชุมฯ ข้อ 28 ได้กำหนดให้ที่ประชุมต้องพิจารณาตามระเบียบวาระการประชุม หากจะนำ ระเบียบวาระอื่นขึ้นมาประชุมนั้น ต้องได้รับอนุญาตจากที่ประชุม ประธานฯ จึงขออนุญาตจากที่ประชุม ว่าจะขอนำญัตติด่วนทั้ง 2 ญัตตินี้ ขึ้นมาพิจารณาก่อนญัตติอื่นที่มีในระเบียบวาระการประชุม ซึ่งสมาชิกฯ ไม่ขัดข้อง ประธานฯ จึงอาศัยข้อบังคับการประชุมฯ ข้อ 88 ถือว่าที่ประชุมเห็นชอบ ให้พิจารณาญัตติด้วยวาจาทั้ง 2 เรื่องนี้ก่อนญัตติตามวาระอื่น ๆ และประธานฯ ได้แจ้งให้สมาชิกฯ ทราบว่า เนื่องจากอาจมีการกล่าวถึงบุคคลภายนอกและองค์กรทางตุลาการ การกล่าวถึงบุคคลภายนอก นั้น เนื่องจากได้มีการถ่ายทอดการประชุม ดังนั้น จะไม่คุ้มครองตามกฎหมายเมื่อมีการถ่ายทอด บุคคลภายนอกสามารถฟ้องร้องได้ จึงขอให้สมาชิกฯ พึงระวังในการกล่าวถึงบุคคลภายนอกที่จะเป็น ประเด็นฟ้องร้องได้ ไม่ว่าจะประเด็นใดก็ตาม และหากจะกล่าวถึงองค์กรทางตุลาการก็ให้พึงระวังในเรื่อง ของการละเมิดอำนาจของศาล ไม่ว่าจะ เป็น ศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลใด ๆ

นายณัฐพงษ์ เรืองปัญญาวุฒิ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ และนายอดิศร เพียงเกษ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ พรรคเพื่อไทย แถลงหลักการ และเหตุผลของญัตติว่า ตามที่ได้มีการวิพากษ์วิจารณ์อย่างกว้างขวางในสังคม กรณีที่มีตุลาการ ศาลรัฐธรรมนูญท่านหนึ่ง บรรยายในเวทีสาธารณะที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี และมีการแสดงความคิดเห็น ที่ระบุถึงพรรคประชาชนโดยตรงโดยกล่าวว่าจะต้องขอขอบคุณท่านที่ได้วินิจฉัยยุบพรรคก้าวไกลจนนำมาสู่ การที่พรรคประชาชนได้รับยอดเงินบริจาคสูงถึง 20 ล้านบาท จึงเห็นว่าการแสดงความคิดเห็นลักษณะนี้ ในเวทีสาธารณะของบุคคลผู้ดำรงตำแหน่งเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ จะต้องมีการคิดไตร่ตรองอย่างดี ว่าเป็นการแสดงทัศนคติส่วนตัวหรือแสดงทัศนคติที่ส่วนหนึ่งนั้นเกี่ยวข้องกับการใช้อำนาจหน้าที่ ในฐานะองค์กรอิสระภายใต้รัฐธรรมนูญ เรื่องนี้หากเป็นการแสดงความคิดเห็นส่วนตัวทั่วไปนั้น ไม่ขัดข้อง แต่เนื่องจากเป็นการแสดงความคิดเห็นที่ท่านเป็นองค์คณะตุลาการที่ได้พิพากษาประหารชีวิต พรรคการเมืองโทษสูงสุดคือ การยุบพรรคการเมือง และออกมาแสดงความคิดเห็นต่อประเด็นดังกล่าว เช่นนี้ในเชิงประชดประชันหรือถากถางว่า พวกเราต้องขอบคุณท่าน จึงคิดว่าลักษณะเช่นนี้ เป็นความชอบธรรมของสภาผู้แทนราษฎรของประชาชนที่กำลังรับฟังอยู่ในฐานะตัวแทนปวงชนผู้ทรง

อำนาจสูงสุดควรต้องตั้งคำถามต่อองค์กรภายใต้รัฐธรรมนูญได้ ทั้งนี้ ตามมาตรฐานทางจริยธรรมของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ หมวด 2 ว่าด้วยจริยธรรมอันเป็นค่านิยมหลักข้อ 13 มีบทบัญญัติว่า ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญจะต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความยุติธรรม เป็นอิสระ เป็นกลาง และปราศจากอคติ ข้อ 17 ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญจะต้องไม่ทำการใด ๆ ให้เสื่อมเสียต่อเกียรติศักดิ์และการดำรงตำแหน่ง แต่จากการแสดงทัศนคติบนเวทีสาธารณะในลักษณะเช่นนี้ เป็นการแสดงทัศนคติที่เป็นกลางหรือไม่ เป็นการแสดงทัศนคติที่สาธารณชนสามารถตั้งคำถามได้หรือไม่ว่า คำตัดสินของศาลรัฐธรรมนูญที่ตัดสินยุบพรรคก้าวไกลนั้น ท่านใช้อคติส่วนตัวในการวินิจฉัยหรือไม่ นอกจากนี้ ยังมีเรื่องของจรรยาบรรณวิชาชีพของผู้เป็นตุลาการ ผู้ที่เป็นผู้พิพากษา มีประมวลจริยธรรมข้าราชการตุลาการข้อ 28 บัญญัติว่า ผู้พิพากษาไม่พึงแสดงปาฐกถา บรรยาย สอน หรือเข้าร่วมการสัมมนา อภิปรายแสดงความคิดเห็นใด ๆ ต่อสาธารณชนซึ่งอาจกระทบกระเทือนต่อการปฏิบัติหน้าที่และเกียรติศักดิ์ของผู้พิพากษา ดังนั้น นอกเหนือจากมาตรฐานจริยธรรมของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญที่ท่านต้องถูกบังคับใช้โดยตรงแล้ว จรรยาบรรณวิชาชีพของผู้เป็นตุลาการ คงไม่มีนักกฎหมายคนไหนที่จะยอมรับได้ว่าองค์คณะผู้พิพากษาคัดสินคดีที่ผู้ถูกพิพากษาคืออดีตพรรคก้าวไกลที่ถูกตัดสินประหารชีวิตเป็นคนที่ถูกกลโกงโดยตรงนั้น ถูกองค์คณะผู้พิพากษาคัดสินคดีออกมาแสดงความคิดเห็นเชิงเสียดสีประชดประชันเช่นนี้ ซึ่งสิ่งนี้เป็นหลักฐานเชิงประจักษ์ทำให้เกิดความเสื่อมเสียของวิชาชีพตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ดังนั้น จึงขอเรียกร้องให้สมาชิกฯ เห็นชอบกับญัตตินี้เพื่อส่งข้อสังเกตไปยังศาลรัฐธรรมนูญให้ดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

สมาชิกฯ อภิปรายแสดงความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ และข้อสังเกตในประเด็นต่าง ๆ อาทิ ปัญหาที่เราเจออยู่ในทุกวันนี้เป็นปัญหาที่ต้องตั้งต้นว่ารัฐธรรมนูญฉบับนี้เป็นรัฐธรรมนูญที่มีที่มาที่ไปจากคณะรัฐประหาร เป็นรัฐธรรมนูญที่ตั้งใจจะสร้างกลไกในการตรวจสอบพรรคการเมือง นักการเมือง โดยเชื่อว่านักการเมืองคือคนเลวและคนที่ไม่ดี หากตรวจสอบกลไกที่ใช้ในการตรวจสอบนักการเมืองต่าง ๆ จะพบว่ากลไกดังกล่าวมีจำนวนมากมายหลายมาตรา สามารถพิจารณาได้จากรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน หากพิจารณาถึงองค์กรอิสระ ศาลรัฐธรรมนูญ จะพบว่ากลไกในการตรวจสอบเหล่านี้กลับมีน้อยมากหรือแทบจะไม่มีเลย ในกรณีที่ต้องการจะตรวจสอบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ปปช.) มีมาตราหนึ่งที่ทำให้อำนาจสภาผู้แทนราษฎรในการส่งเรื่องไปยังประธานสภาผู้แทนราษฎร และให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรส่งเรื่องไปที่ประธานศาลฎีกาเพื่อตั้งคณะกรรมการในการไต่สวนตรวจสอบ กรณีที่พบว่าคณะกรรมการ ปปช. กระทำการบางอย่างที่อาจเป็นการทุจริตคอร์รัปชัน เช่นเดียวกับในกรณีที่องค์กรอย่างศาลรัฐธรรมนูญใช้อำนาจในการขัดขวางประชาชนหรือใช้อำนาจไปในทางที่เสื่อมเสีย แต่แทบไม่เห็นมาตราใดหรือกลไกใดอนุญาตให้สภาฯ ได้ตรวจสอบหรือมีองค์กรใดตรวจสอบการใช้อำนาจในทางที่มีขอบเขตแม้แต่น้อย ดังนั้น ปัญหาหนึ่งซึ่งเป็นปัญหาตั้งต้นและต้องยอมรับว่ารัฐธรรมนูญฉบับนี้ได้สร้างให้นักการเมืองเป็นผีและปีศาจที่น่าหวาดกลัว จึงต้องใช้กลไกและวิธีต่าง ๆ ในการทำลาย หรือหากไม่ทำลายก็ต้องทำให้เชื่อง

หรือปฏิบัติตาม โดยธรรมชาติของพรรคการเมืองและนักการเมืองนั้น เป็นเรื่องถูกต้องที่จะต้องมีการตรวจสอบ ไม่ว่าจะในทางกฎหมายและในทางการเมือง แต่การตรวจสอบทางกฎหมายต้องมีระดับที่เหมาะสม และถึงที่สุดยังมีความรับผิดชอบประการหนึ่งก็คือความรับผิดชอบต่อทางการเมือง ซึ่งสุดท้ายแล้วพี่น้องประชาชนจะเป็นผู้ตัดสินเอง ส่วนประเด็นเรื่องจริยธรรม บางครั้งอาจจะสับสนในเรื่องจริยธรรม หากวิเคราะห์จะพบว่าศาลยุติธรรมหรือศาลปกครองมีประมวลจริยธรรมที่ชัดเจนและผ่านกาลเวลาพิสูจน์เป็นระยะเวลาอันยาวนาน ประเด็นก็คือรัฐธรรมนูญฉบับนี้ดันไปหยิบจริยธรรมดังกล่าวมาใช้บังคับกับนักการเมือง สิ่งที่เกิดขึ้นก็คือ ทำให้จริยธรรมซึ่งควรจะถูกใช้กับองค์กรที่ไม่ได้ยึดโยงกับประชาชน มาใช้กับองค์กรที่ปกติแล้วประชาชนเป็นผู้ตรวจสอบ ในความเป็นจริงแล้วกลไกในการตรวจสอบนักการเมืองมีอยู่แล้ว หากทำอะไรไม่ถูกต้องประชาชนจะเป็นผู้ตัดสิน อย่างไรก็ตามยอมรับว่าในทางปฏิบัติอาจจะเห็นคนที่ไม่ดีเข้ามาเป็นนักการเมือง แต่การจะวินิจฉัยเรื่องดังกล่าวเป็นสิ่งที่ประชาชนต้องตัดสินและต้องแบกรับการตัดสินนั้นไว้เอง รวมทั้งยังสามารถเปลี่ยนใจได้เสมอ แต่องค์กรอย่างศาลรัฐธรรมนูญใครทำหน้าที่เป็นผู้ตรวจสอบ จึงไม่น่าแปลกที่มีการกำหนดจริยธรรมให้กับองค์กรดังกล่าว สำหรับกรณีนักการเมืองที่มีคน 50,000,000 คนเป็นผู้ตรวจสอบ ไม่ใช่คนเพียง 9 คน กรณีที่มีตุลาการท่านหนึ่งกล่าวถึงเรื่องการยุบพรรคนั้น มาตรฐานจริยธรรมของคนที่สร้างขึ้นมาคือศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระ รัฐธรรมนูญฉบับนี้บอกว่าให้ใช้มาตรฐานจริยธรรมกับนักการเมืองทุกคน แต่ยังมีผูกพันกับองค์กรอิสระเหล่านั้นเช่นกัน หากพิจารณาในข้อ 13 จะพบว่าการกระทำของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญท่านดังกล่าวได้ถูกวิพากษ์วิจารณ์จากสังคมและตั้งคำถามว่าเป็นการกระทำที่ไปโดยปราศจากคติจริงหรือไม่ มีความเป็นกลางหรือไม่ และถูกต้องตามมาตรฐานจริยธรรมที่พวกท่านเป็นคนสร้างขึ้นหรือไม่ หลังจากนั้นประชาชนก็ตั้งคำถามว่าหากมีความผิดจริงจะมีการตรวจสอบอย่างไร ช่องทางของรัฐธรรมนูญที่เขียนเอาไว้มีน้อยมาก หนทางที่พอจะเป็นไปได้คือมาตรา 234 ประกอบมาตรา 235 ที่ให้ไปร้องต่อ ปปช. ซึ่งหาก ปปช. เห็นว่าเป็นการฝ่าฝืนกฎหมายและจริยธรรมร้ายแรงก็ให้ส่งไปที่ศาลฎีกา มีเพียงช่องทางเดียวเท่านั้น ซึ่งไม่อาจรู้ได้เลยว่าช่องทางดังกล่าวจะประสบความสำเร็จหรือไม่ และจะมีใครไปร้องหรือไม่

เราคือฝ่ายนิติบัญญัติคือผู้ใช้อำนาจตามที่ประชาชนได้ไว้วางใจ เราคือสถาบันสุดท้ายที่กำลังปกป้องสิทธิสูงสุดที่เป็นของประชาชน จริยธรรมสูงสุดของพวกเราคือความรับผิดชอบต่อประชาชน โดยประชาชนจะเป็นพิจารณาและตัดสินเองว่าเราควรอยู่ที่นี้หรือควรไปจากที่นี่ ถึงเวลาแล้วหรือยังที่เราจะต้องมีฉันทามติร่วมกัน ที่ปล่อยให้จริยธรรมร้ายแรงของนักการเมืองที่ใช้ในวันนี้ ออกไปจากระบบที่เป็นมรดกของคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ขอยืนยันว่าจริยธรรมของนักการเมืองเป็นคนละเรื่องกับกรณีที่ใช้บังคับกับศาล และหากในอนาคตสภาฯ แห่งนี้ตัดสินใจว่าจะนำจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองอย่างนักการเมืองออกไปจากรัฐธรรมนูญ ไม่ได้หมายความว่าเราจะอยู่เหนือการตรวจสอบ เรายังผูกพันกับกฎหมายที่ต่อต้านในเรื่องการทุจริต หากมีนักการเมืองคนใดไปกระทำการที่ทุจริตคอร์รัปชันเราก็ยังมีความรับผิดชอบต่อในทางกฎหมาย

ที่จะต้องดำเนินการต่อไป หากมีการแจ้งบัญชีทรัพย์สินเป็นเท็จเราก็ยังต้องรับผิดชอบ หากมีการใช้อำนาจอย่างไม่ถูกต้องเราก็ต้องมีความรับผิดชอบทางกฎหมายเช่นเดียวกัน แต่ขอให้อย่าใช้จริยธรรมร้ายแรงเลื่อนลอยแบบที่ผ่านมา อย่าให้อาวุธนี้ที่ คสช. เป็นผู้มอบให้เพื่อเอาไว้จัดการกับนักการเมืองผู้ที่ได้รับความไว้วางใจจากประชาชน เราต้องช่วยกันหยุดยั้งอาวุธนี้

นายพริษฐ์ วัชรสินธุ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ ได้รับมอบหมายจากนายณัฐพงษ์ เรืองปัญญาวุฒิ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ อภิปรายสรุปญัตติ

ทั้งนี้ เนื่องจากญัตตินี้ได้เสนอมารเพื่อส่งข้อสังเกตและข้อเสนอแนะของสภาผู้แทนราษฎรให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาดำเนินการต่อไป ซึ่งจากการอภิปรายของสมาชิกฯ เห็นว่าทุกท่านเห็นร่วมกันว่าควรสนับสนุนญัตติดังกล่าว ประธานฯ จึงขอมติจากที่ประชุมว่าควรส่งข้อสังเกตและข้อเสนอของสมาชิกฯ ให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาต่อไปหรือไม่ ซึ่งไม่มีสมาชิกฯ เห็นเป็นอย่างอื่น ดังนั้น จึงถือว่าที่ประชุมมีมติเห็นชอบให้ส่งข้อสังเกตและข้อเสนอแนะของสภาผู้แทนราษฎรให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาดำเนินการต่อไป ตามข้อบังคับการประชุม ข้อ 88

จากนั้น ประธานฯ สั่งปิดประชุมเวลา 18.26 นาฬิกา

ปิดประชุมเวลา 18.26 นาฬิกา

*****

จัดทำโดย กลุ่มงานสื่อมวลชน สำนักประชาสัมพันธ์
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร